

**HUMANITY IN
ACTION**

**BOSNA I
HERCEGOVINA**

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

SEPTEMBAR 2021 – SEPTEMBAR 2022

Sadržaj

1. HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP	4
1.1 HIA Online Sarajevo Fellowship.....	5
1.2 Sažeci predavanja.....	5
1.3 HIA Action projekti - National Endowment for Democracy.....	10
1.4 HIA Alumni projekti - National Endowment for Democracy.....	13
“ManipuNacija” – Vanna Ćurin (PDVIAGMM 2019/20), Lejla Dautbašić (PDVIAGMM 2020/21)	14
2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA	15
2.1 Deseti ciklus programa 2021/22.....	15
2.2 Prvi edukacioni modul programa.....	16
2.3 Sažeci predavanja.....	16
2.4 Drugi modul programa: individualno istraživanje	20
2.5 On-line EDVACAY Alumni prezentacije projekta	22
2.6 Treći modul program: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta	23
2.7 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata.....	23
2.8 Peti modul programa: medijska promocija	25
2.9 Ceremonija zatvaranja programa.....	25
2.10 PDVIAGMM Alumni projekti	25
3. Defending Euro-Atlantic Values: Capacity Building and Resilience Enhancement Through Strengthening Research and Debating Capacities of Young Professionals in BiH	26
4. BOLD ACTION: Building Impact Locally.....	28
5. Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama	28
6. Gamefying EU realities in BiH: Board Games Paving Ways to Youth Engagement in EU-related Matters in BiH	29
7. EUSYP BiH Alumni Network: Connecting Capacity-Building and EU-oriented Policy Practice among BiH Civil Servants	31
8. Dvodnevni projekt menadžment trening i konferencija na temu „Budućnost Evrope (CoFoE) u Sarajevu.....	32
9. Youth Policy Camp	32

10. EUSYP BiH Alumni Network: Connecting Capacity-Building and EU-oriented Policy Practice among BiH Civil Servants	35
11. OSTALE AKTIVNOSTI	35

1. HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP

Dana 28.10.2021, HIA BiH ured je organizovao prvi internacionalni webinar u sklopu post-Fellowship treninga, odnosno Action Labs, pod nazivom „Better decision-making for better environmental justice: A practical exercise in advance of COP 26“. Webinar se sastojao od nekoliko komponenti: uvod u politički sistem u BiH i poseban osvrt na izborni zakon u BiH o čemu je govorila Valery Perry, Democratization Policy Council, nakon čega je senior fellow Samir Beharić sa fellowsima podijelio svoju priču o tome kako je sa grupom mladih u Jajcu spriječio izgradnju dvije hidro elektrane kroz direktan kontakt sa zajednicom i prikupljanjem potpisa na peticiju koja je na kraju bila uspješna te je grad Jajce donio odluku da se ipak neće graditi hidro elektrane u blizini vodopada u Jajcu. Nakon toga Peter Emerson, deBorda Institute, je sa fellowsima razgovarao o različitim formama donošenja odluka, odnosno sistema glasanja što je bio uvod u narednu komponentu webinaru gdje su fellowsi imali zadatak da u grupama donesu četiri prijedloga za očuvanje globalnog eko sistema za koja smatraju da se trebaju uzeti u obzir tokom COP 26 konferencije. Vježba je bila veoma uspješna i svaki tim je ukratko predstavio svoje prijedloge. Nakon toga svi su imali priliku glasati na programu debordavote.com za prijedloge koje su dali što je bio odličan primjer fellowsima kakve sve forme glasanja postoje te kako se građani mogu mobilizirati da utiču na donošenje važnih odluka.

10. decembra 2021. je otvoren poziv dostavljanje prijava studenata_tica na učešće na HIA Virtualnom Summer Fellowship programu koji se održao u terminu 06. juni do 30. juni. 2022. godine, Fellowship programu koji je organizovao danski Humanity in Action ured u Kopenhagenu (6. juni – 30. juni 2022.), te na „Mapping Inequities“ Fellowship, koji se održao virtuelno (1. jun – 17. jun. 2022. godine). Poziv je bio otvoren za sve bosanskohercegovačke studente_ice dodiplomskog studija, Master studija, kao i za one koji su u posljednje dvije godine završili svoje visokoškolsko obrazovanje do 13. februara 2022. godine putem online aplikacije. Ovogodišnja aplikacija se sastojala od nekoliko pitanja koja su se odnosila na motiv prijave na HiA Summer Fellowship program, kako i koliko su aplikanti aktivni u svojoj lokalnoj zajednici, te pitanja koji se odnosi na ideju za akcioni projekt. Na kraju aplikacije kandidati su trebali snimiti video u trajanju od jedne minute na temu kako oni promišljaju o ljudskim pravima u svojoj lokalnoj zajednici.

Tokom poziva smo aktivno radili na promotivnim aktivnostima programa na društvenim mrežama, i putem promotivnih materijala kako bismo privukli izvanredne kandidate. HIA Summer Fellowship smo promovisali na lokalnim univerzitetima, slanjem službenih dopisa sa molbom za oglašavanje svim javnim i privatnim univerzitetima u BiH, kao i lokalnim međunarodnim organizacijama. 01. februarara je održan HIA webinar na koji su pozvani svi zainteresovani aplikanti. Tokom webinaru predstavnici svakog HIA ureda su predstavili svoje programe, te su uz pomoć grupe Senior Fellowsa odgovarali na mnogobrojna pitanja publike. Među pozvanim Fellowsima, sa sarajevskog programa bili su prisutni Melina Kalem i Aaron Spittler.

Zbog pandemije COVID-19, HIA uredi u Sarajevu i SAD-u su donijeli odluku o održavanju trosedmičnog online edukativnog Fellowship programa koji je pružilo širu sliku i znanje kada je

riječ o temama i izazovima ljudskih prava, pluralizma i jednakosti unutar konteksta zemlje u kojoj se program organizuje, te je odlučeno da ovogodišnji Fellowship program počne sa tri dana programa za sve Fellowse koji je pokrivaio internacionalne teme i na kojem su radili svi HIA uredi. Nakon Fellowshipa planirano je više online sesija počevši od septembra 2022. pod nazivom Action Labs tokom kojih će Fellowsi dobiti znanje i podršku u procesu implementacije njihovih Action projekata.

Nakon inicijalnog čitanja i provjeravanja formalnih kriterija prihvatljivosti pristiglih aplikacija, u procesu intervjuisanja su nam se pridružili Senior Fellow Kerim Hodžić (John Lewis Virtual Fellowship, 2020) i Melina Lalem (2021 Sarajevo Fellowship), te Kristina Đurašević (studentica ERMA programa na UNSA). Tim je obavio intervju sa aplikantima, te su poslana prihvatna pisma i poziv na učešće sljedećim kandidatima: Ivana Nevesinjac i Nejra Kravić (US Mapping Inequities Fellowship), Hana Halilbegović i Maida Zagorac (Copenhagen Fellowship), Aleksandra Đukić, Aiša Avdić, David Blagojević (Sarajevo Fellowship).

U toku mjeseca maja odrađene su finalne pripreme za početak i implementaciju ovogodišnjeg Online HIA Sarajevo Summer Fellowship programa. Održan je Zoom sastanak sa Fellowsim a HIA timom tokom kojeg su se Fellowsi imali priliku upoznati po prvi put i saznati nešto više o programu. Također je održan i Zoom sastanak sa bh. Fellowsim a u svrhu njihove pripreme za implementaciju 3 grupna Action projekta čiju realizaciju je podržao National Endowment for Democracy.

1.1 HIA Online Sarajevo Fellowship

U toku mjeseca juna HiA BiH tim je uspješno održao Sarajevo Fellowship program u trajanju od 14 dana nacionalnog programa i 3 dana internacionalnog programa. 14 fellowsa iz 5 zemalja (BiH, SAD, Poljska, Njemačka i Nizozemska) je imalo priliku da odsluša preko 30 predavanja koja se tiču civilnog društva, procesa suočavanja sa prošlošću, tranzicionog procesa, borbe za ljudska prava te mnoštvo drugih. U periodu nakon programa uslijedio je proces planiranja i implementacije akcionih projekata fellowsa iz Bosne i Hercegovine. Fellowsi će također imati priliku prisustvovati Zoom sesijama od septembra 2022. godine u kojima će dobiti adekvatne savjete i alate koji će im koristiti prilikom implementacije njihovih akcionih projekata.

HIA Fellowship je započeo trodnevnim internacionalnim programom koji je okupio 109 Fellowsa. Program je bio koncipiran tako da je svaki dan bio posvećen određenoj temi kao što su aktivizam u doba pandemije, solidarnost i savezništvo, post-kolonijalizam, imperijalizmu, Drugi Svjetski rat i Shoa. Ova predavanja bila su veoma važna za fellowse budući da su im omogućila da razmišljaju na novi način te da steknu uvid u to kako problem razumijevati na više načina.

1.2. Sažeci predavanja

Prof. Dr. Marko Atilla Hoare

Sa prof. Markom Atillom Hoareom, profesorom na Sarajevo School of Science and Technology, koji je držao predavanje na temu 'Dealing with the Past in BiH: An Overview', Fellowsi su razgovarali o historiji Bosne i Hercegovine, kao i o ratnom periodu, te su imali priliku saznati više o demografskoj i religijskoj prošlosti BiH i o tome kako njihovi učinci još uvijek oblikuju današnji politički system, kulturni/vjerski identitet ljudi, kao i društvene odnose i prilike.

Dr. Jessie Barton Hronešova

Jessie Barton Hronešova sa Univerziteta Sjeverne Karoline u Chapel Hillu opisala je neke od glavnih problema u poslijeratnoj Bosni u vezi s pitanjem veterana i nestalih osoba. Razgovaralo se o tome koje su uloge i zahtjevi žrtava i veterana kao važnih poslijeratnih grupa koje traže društveni status, a naišli smo i na kontroverznije pitanje – kako žrtve rata mogu ometati mir. Imali smo priliku čuti neka razmišljanja o sjećanju i prepoznavanju, identitetu žrtve i politici viktimizacije, kao i politizaciji pitanja tranzicijske pravde u BiH. Nakon što smo vidjeli neke statističke podatke o identifikaciji nestalih, porodicama nestalih, Zakonu o nestalim osobama i PTSP-u, pokušali smo shvatiti neke lekcije koje bi se mogle izvući iz slučaja Bosne i Hercegovine.

Prof. dr. Midhat Izmirlija

Predavanjem profesora Midhata Izmirlije, na temu The Challenges of Consociational Democracy započeo je šesti dan ovogodišnjeg sarajevskog fellowshipa. Profesor Izmirlija govorio je komplikovanom bosanskohercegovačkom političkom sistemu, kao i o trenutnim izazovima koji zabranjuju da se država u potpunosti dovede do statusa konsocijativne demokratije.

Dr. Nedim Kulenović

Dr. Nedim Kulenović govorio je o Ustavu Bosne i Hercegovine te je pokrenuo zanimljivu diskusiju na temu ljudskih prava u BiH, njihovog poštivanja i kršenja kroz prizmu bh. Ustava. Kako bi diskusija bila što zanimljivija, Nedim je fellowsima predstavio stvarne slučajeve kršenja ljudskih prava u posljednjih nekoliko godina.

Prof. dr. Maja Savić-Bojanić

Profesorica Maja Savić – Bojanić održala je predavanje u toku kojeg je govorila o neuspjelim procesima kreiranja grupnih identiteta u postkonfliktnom bosanskohercegovačkom društvu. Profesorica se fokusirala na etničke i religijske identitete, kao neke od najznačajnijih u bosanskohercegovačkom društvu te je pokrenula važnu i inspirativnu diskusiju.

Prof. dr. Dino Abazović

Profesor Dino Abazović govorio je o važnosti i ulozi religije u Bosni i Hercegovini. Istakao je kako je religija još uvijek jedan od veoma važnih faktora u bosanskohercegovačkom društvu te je govorio o njenom uticaju na kreiranje društvenih odnosa. Njegovo predavanje nosilo je naziv

Establishing a Secular State in Multiconfessional Society te je upravo na ovoj temi bio fokus diskusije.

Dr. Sabina Čehajić-Clancy

Četvrti dan Fellowshipa započeo je predavanjem na temu Social–Psychological Process of Inter–Group Reconciliation Sabine Čehajić – Clancy. Profesorica je naglasila kako proces pomirenja nije jednostavan te je govorila o zaprekama koje postoje na putu pomirenja među mladim ljudima u Bosni i Hercegovini, govoreći o tome kroz prizmu psihologije i sociologije. Predavanje je potaknulo veoma zanimljivu i važnu diskusiju među fellowsima, te je ostalo kao jedno od najznačajnijih predavanja na programu.

Prof. dr. Adis Maksić

Dan je nastavljen predavanjem profesora Adisa Maksića, sa Internacionalnog Burch Univerziteta. Upoznao je Fellowse sa uzrocima etničkih podjela kao i sa njihovim uticajem na bosanskohercegovačko društvo. Također, govorio je o historiji Bosne i Hercegovine, kao i o etnonacionalnoj politizaciji, koja je odigrala veliku ulogu na ovim prostorima, nakon raspada bivše Jugoslavije.

Armela Ramić

Četvrti dan Sarajevo Fellowshipa započeo je predavanjem advokaticice Armele Ramić koja je održala vrlo informativnu sesiju u vezi sa ženama koje su doživjele traumu i silovanje tokom rata u BiH. Dijelevći elemente i iskustva nekih slučajeva na kojima je radila sa traumatiziranim i silovanim ženama tokom rata u Bosni i Hercegovini, podigla je svijest i razgovarala sa Fellowsima koliko je važan rad na zakonima protiv seksualnog zlostavljanja i nasilja.

Masha Durkalić

Masha Durkalić govorila je na temu Gender and Gender Mainstreaming in BiH te se osvrnula na neke od ključnih problema sa kojima se žene susreću u bosanskohercegovačkom društvu, ali i šire. Također, sa fellowsima je razgovarala o mogućnostima poboljšanja položaja žena u društvu te su zajedno nastojali pronaći načine na koje je poboljšanje moguće.

Ivana Korajlić

Ivana je objasnila je i razgovarala sa Fellowsima_kama o "zarobljenoj" političkoj situaciji u Bosni i Hercegovini u svim aspektima društva, uključujući izbore, pravosudni sistem, medije i kako sve to utiče na pristupanje zemlje Europskoj uniji i drugim međunarodnim organizacijama.

Prof. Tanya Domi

Tanya Domi sa Univerziteta Kolumbije je govorila o svom iskustvu u oblasti izgradnje mira u BiH. Istina je na udaru već dugi niz godina u Bosni, a savremena historija nije ispisana niti može biti osporavanim činjenicama o ratu. Razgovaralo se o tome zašto se napori na izgradnji mira moraju voditi lokalno i zašto uključivanje samo vanjskih aktera nije održivo, kao i zašto programi izgradnje mira zahtijevaju višegodišnje finansiranje i koje se pouke mogu izvući iz sličnih slučajeva.

Dr. Nedžma Džananović-Miraščija

Budući da BiH ima nevjerovatno veliku vidljivost u međunarodnoj zajednici za državu svoje veličine i da je veoma prisutna u međunarodnim poslovima kao akter i doprinos ovim diskusijama, naši Fellowsi su bili zainteresovani da znaju o odnosima BiH sa velikim silama, ako međunarodno uplitanje znači više koristi ili štete, i koliku moć bosanski susjedi i velike sile imaju nad unutrašnjim poslovima Bosne. Na pitanja o ovim temama odgovarala je profesor Nedžma Džananović sa Fakulteta političkih nauka, koji je iznijela neka razmišljanja o mirovnim naporima i pregovorima, različitim tumačenjima intervencija, mehanizmima UN-a i implementaciji vlastitih rješenja, odlučnosti međunarodne zajednice i zašto određene vrste ometanja je normalno za BiH. Razgovarali smo i o unutrašnjoj političkoj moći i suverenitetu BiH io tome postoji li nešto kao što su nacionalni interesi, s obzirom na rascjepkanost bh. politike.

Gledali smo jedan od filmova iz serije dokumentarnih filmova 'Obični heroji' o bosanskim ljudima koji su odlučili ostaviti ratnu traumu iza sebe i prenijeti svoja iskustva o odnosima s pripadnicima drugih etničkih grupa šireći pozitivnije ideje o pravoj prirodi običnog ljudi. Može se reći da je ova sesija bila gotovo katarzična jer je inspirisala mnogo emotivnih odgovora naših kolega koji su bili dimnuti humanošću koju su pokazali ljudi u filmu.

Samira Sulejmanović

Veoma dinamično i interaktivno predavanje o ekonomiji i međunarodnim ekonomskim tokovima u Bosni i Hercegovini održala je gospođa Samira Sulejmanović. Gđa Sulejmanović je sesiju započela objašnjavajući osnove ekonomskog sistema u BiH, nove ekonomske trendove i monetarni sistem BiH, kao i nekoliko drugih pitanja kao što su nezaposlenost (posebno među mladima), inflacija, porezi i potencijalne ekonomske reforme u BiH. zemlja. Također je podijelila svoje veliko iskustvo u vezi sa ovim pitanjima i ohrabrila kolege da razgovaraju o elementima i ciljevima vanjske trgovine u Bosni i Hercegovini koje smatraju najvažnijim. Također je govorila o mreži međunarodnih ugovora koji se tiču vanjske trgovine i odgovorila na mnoga pitanja o uvozu i izvozu iz Bosne i Hercegovine.

Leila Bičakčić

Leila Bičakčić je ptvorila svoju sesiji tako što je dala kratki pregled gdje se danas nalazi Bosna i Hercegovina, nakon čega je grupa imala priliku razgovarati o "vrućim" temama kao što su korupcija, političke elite, integracije u EU i nedostatak političke volje. Poseban naglasak je dat na međunarodni uticaj i odnose sa zemljama koje su aktivno prisutne u regionu.

Još jedna filmska projekcija iz serije dokumentarnih filmova 'Obični heroji' koju je napravio Centar za postkonfliktna istraživanja potaknula je debatu o manjinama, jer smo vidjeli kako pripadnik manjinske grupe spašava pripadnika većinske grupe u BiH. Ova konkretna epizoda izazvala je veliku zabunu za naše kolege jer im je bilo prilično neobično kako se koncept manjine koristi u različitim kontekstima, te su željeli razumjeti šta znači biti klasifikovan kao manjina i zapravo biti jedan u demografskom smislu statistika. Diskusija se vodila oko isticanja manjinskih grupa, a za neke je bilo iznenađujuće kako neki ljudi ne žele da budu priznati kao manjina, već prvenstveno kao nacionalni građani.

Velma Šarić

Predavanjem na temu *Haunted by the Past* Velme Šarić započeo je deseti dan fellowshipa. Velma je sa fellowsima razgovarala o kulturi sjećanja i tranzicijskoj pravdi te je predstavila rad svoje organizacije i njihova vrijedna dostignuća na ovom polju. Ovo predavanje su Fellowsi istakli kao jedno od najinspirativnijih sesija.

Dina Greenberg

Spisateljica i autorica Dina Greenberg govorila je o međugeneracijskoj traumi koja se slijeva s generacije na generaciju, institucionaliziranom poricanju, razumijevanju važnosti da te neko sasluša i obezbjeđivanju sigurnog prostora za ovu vrstu diskusije. Naši kolege koji su pročitali poglavlje iz njene knjige *'Nerminina šansa'* uključila se u diskusiju o zajedničkim iskustvima, te podijelila svoje lične porodične priče dok smo nastavili razgovor o kolektivnoj svijesti o traumi, empatiji i procesu pisanja koji je sam po sebi terapijski.

Ajna Jusić

Dan je nastavljen predavanjem i diskusijom sa osnivačicom i predsjednicom UG "Zaboravljena djeca rata" Ajnom Jusić. Njeno predavanje je započelo je prikazivanjem filma "Invisible Child" koji prati ličnu priču Ajne koja je pomogla da usvojena djevojčica, sada mlada žena, koja je rođena kao rezultat silovanja i odbačena od svoje majke. Nakon toga, Ajna je govorila o radu svog Udruženja, te je objasnila fellowsima percepciju društva prema djeci rođenoj kao rezultat ratnog silovanja. Jednako tako, nastojala je razbiti stigme koje postoje oko žena žrtava silovanja te ukazati na važnost razumijevanja ovog problema.

Tina Ellen Lee

Tokom sesije koju je vodila Tina Ellen Lee, pogledali smo film *'Svijeće protiv noći'* o mladim nadama Srebrenice koje su osnovale muzički teatar kako bi pokušale stvoriti sretniju zajednicu i preboljeti prošlost kreativnim aktivnostima sa ljudi iz različitih etničkih grupa. Razgovarali smo i o još jednom filmu – *'Divlji konji'* o ženi koja se nosi sa odsustvom kćeri i unuke koje su napustile Bosnu kako bi našle bolji život. Gospođa Lee, koja je bila operna pjevačica i suosnivač *'Operskog cirkusa'*, razgovarala je o ulozi umjetnosti u pomirenju, podijelila svoje iskustvo iz Srebrenice, neke dirljive priče ljudi uključenih u projekat, o stvaranju odnosa, okruženju i samopouzdanje za mlade da razgovaraju, razvijaju se i razumiju veći svijet, a da im pritom ne nameću proces već uspostavljaju kooperativno radno okruženje.

Ivana Kešić

Ivana Kešić govorila je o važnosti kvalitetnog obrazovanja za razvoj društava, a njeno predavanje nosilo je naziv *Perspectives on Segregated Education in BiH*. Podijelila je svoja vrijedna iskustva na polju obrazovanja, kao i razmišljanja o kvaliteti obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Ipak, fokus je bio na izazovima sa kojima se susreće obrazovanje u BiH na putu izgradnje inkluzivnog i jedinstvenog obrazovnog sistema. Također, nastojala je fellowsima objasniti komplikovanu etničku podjelu obrazovanja kao i njen uticaj na cjelokupno obrazovanje u BiH.

Dr. Nicolas Micinski

Druga sedmica sarajevskog fellowshipa započela je predavanjem dr. Nicholasa Micinskog, koji je govorio o metodama izgradnje i održavanja mira koje se mogu primijeniti u Bosni i Hercegovini. Njegovo predavanje nosilo je naslov Localized External Building in BiH i bilo je veoma interesantno i korisno za fellowse, budući da su mogli da podijele svoja razmišljanja o procesu izgradnje mira, kao i o načinima na koje je moguće održati mir u postkonfliktnim društvima.

Samir Beharić

Predavanjem Senior Fellowa Samira Beharića okončan je ovogodišnji sarajevski fellowship. Samir je dijelio lična iskustva odrastanja u ratu, te je govorio o fenomenu dvije škole pod jednim krovom u njegovom gradu, te o aktivizmu njegovih kolega i njega za dobivanje podrške zajednice u Jajcu. Predavanje je bilo dinamično i inspirativno, te ga je pratila zanimljiva rasprava.

Anesa Kundurović

Anesa Kundurović iz Ministarstva vanjskih poslova održala je predavanje o postkonfliktnoj diplomatiji, njenim promjenama i reakcijama na globalne izazove, kako se mijenja uloga diplomate u vremenima sukoba ili stabilnosti, vrstama nastojanja da se uspostavi red i stabilnost i kako se Višeslojna struktura odlučivanja u BiH utiče na vanjsku politiku i poslove. Razgovarali smo i o diplomatskim strategijama za prevazilaženje nasljeđa iz prošlosti i borbu sa društvom koje mora proći kroz proces pomirenja, suočavanje sa ograničenim strpljenjem, sve veću ulogu dijaspore, dok dotičući se i pitanja odlučnosti da se nastavi proces pristupanja EU.

Dajana Džindo

Za naše posljednje predavanje, Dajana Džindo, članica UO HiA BiH, govorila je o implementaciji akcionih projekata, crowdsourcingu i crowdfundingu. Ispričala nam je kako ju je međunarodno iskustvo inspirisalo da razmišlja o idejama o kojima inače ne bi raspravljala u svojoj zemlji, dok je nastavila objašnjavati kako je pronašla rješenja za neke od projekata u kojima je bila uključena. Mnogo je rečeno o povezivanju s ljudima koje inače ne biste poznavali, o modelima crowdfundinga - nagradama, donacijama, zajmovima i kapitalu, poticanju demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva, te važnosti ekonomske nezavisnosti žena i rasta njihovih projekata i poslovanja.

Veoma bitan dio ovogodišnjeg fellowshipa bili su i Fellow Talks, u toku kojih su fellows birali teme o kojima su željeli da govore. Ovaj dio bio je veoma interesantan i zabavan jer smo imali priliku vidjeti kojim temama su fellows posvećeni te smo mogli čuti njihova razmišljanja o različitim pitanjima iz svakodnevnog života. Predavanja su bila jedinstvena budući da su se svi potrudili da pokažu neki novi segment svoje svakodnevnice te da uključe druge fellowse u razgovor.

1.3 HIA Action projekti - National Endowment for Democracy

Nakon okončanja trosedmičnog programa HIA Virtual Summer Fellowshipa u junu, šest Fellowki i Fellowsa iz BiH su započeli implementaciju tri action projekta uz mentorstvo člana HIA BiH tima i uz podršku granta National Endowment for Democracy.

Žene u pokretu – Radio drama” – Aiša Avdić i Aleksandra Đukić (2022 Sarajevo Fellowship)

Veliki broj migranata je prošao kroz Bosnu i Hercegovinu posljednjih nekoliko godina, a među njima se nalazio i veliki broj žena koje su ostavljene “po strani”, a skoro čitav medijski diskurs je bio posvećen muškarcima migrantima. Vođene idejom da mogu uticati na trenutno mišljenje ljudi u BiH koje je često negativno nastrojeno prema migrantima te često fokusirano na muškarce migrante, Fellowke su željele ukazati na mnogobrojne probleme s kojima se žene migrantkinje suočavaju, a koji bivaju zanemareni ili društvo nije dovoljno informisano o njima.

Kroz niz aktivnosti koje će obuhvatati osmišljavanje radio drame, pisanje skripta, pronalaženje adekvatnih glumaca, snimanje, obrada i montaža zvuka, Fellowke žele postići da slušatelji širom BiH “uđu” na trenutak u svijet žena migrantkinja koje se svakodnevno susreću sa mnogobrojnim problemima. Očekuje se da će se projektom osvijestiti veliki broj građana i građanki o problemima i poteškoćama sa kojima se susreću žene u pokretu kako bi se motivisali prvenstveno mediji da više obrate pažnju na žene kada izvještavaju o migrantima, te na osobe koje bi mogle učiniti nešto kako bi se mnogobrojni problemi žena migrantkinja umanjili. Na primjer, neki od problema se odnose na menstrualno siromaštvo i nemogućnost kupovine higijenskih sredstava koje su potrebne djevojkama i ženama svakog mjeseca, nemogućnost obavljanja ginekoloških pregleda i obaveznih trudničkih pregleda, veliki broj neželjenih trudnoća i prisilnih brakova, nasilje nad njima, te žene dojičje koje nemaju kvalitetnu ishranu i žene koje nemaju sredstava da kupe stvari potrebne za novorođenče. Aiša i Aleksandra udružile su snage sa dvoje mladih glumaca sa sarajevske Akademije scenskih umjetnosti – Dinom Mušanović i Benjaminom Bajramovićem, a dodatno ih je podržala i RTV Radio-televizija Bosne i Hercegovine.

“Ostavi t(r)ag – Graffiti Jam” – David Blagojević (2022 Sarajevo Fellowship i Nejra Kravić (2022 Mapping Inequities Fellowship)

Historijski gledano, mladi bh. birači glasali su po znatno nižim stopama nego starije odrasle osobe. Dok je izlaznost mladih birača u Bosni i Hercegovini porasla u posljednjih nekoliko godina (prema istraživanju Instituta za razvoj mladih KULT), stigma oko neangažiranih mladih birača ostaje uglavnom nepromijenjena. BiH se takođe suočava sa ogromnim „odlivom mozgova“ – masivnim egzodusom mladih, visokokvalifikovanih radnika i studenata. Ovo komplikuje pitanje aktivnog političkog učešća na nacionalnom nivou, posebno jer mnogi mladi teže da napuste zemlju. Stoga je od najveće važnosti proširiti i potaknuti glasanje mladih u Bosni i Hercegovini, kako bi se ojačala demokratija nacije i osiguralo da se čuju različiti glasovi. Svojim Akcionim projektom, Fellowsi David i Nejra žele potaknuti aktivno učešće u bh. društvu

kroz glasanje – temeljni čin građanskog angažmana. Poseban naglasak njihovog jednodnevnog događaja (Graffiti Jam) bio je na predstojećim općim izborima održanim 2. oktobra 2022. godine. Fellowsi su organizovali graffiti jam gdje su mladi ljudi dolazili i upoznavali jedni druge, naučili crtati grafite i naučili više o glasanju na predstojećim izborima. Svaki učesnik je radio na svojim grafitima, dok su Fellowsi bili na raspolaganju da pomognu u procesu. Projekat je prepoznao DKC Incel i učinio ga dijelom njihovog BLART Art & Music Festivala održanog u Banja Luci.

“Totemi naslijeđa” – Maida Zagorac i Hana Halilbegović (2022 Kopenhagen Fellowship)

Pojedinci i društvo su značajno pod utjecajem globalnih trendova i razvoja. Porodica, koja se obično smatra najosnovnijom jedinicom društva, takođe je pod uticajem trendova i promjena u svjetskim razmerama. Tradicionalno, porodična dinamika je bila strukturirana na način da omogući starijim članovima porodice da podijele svoju mudrost i iskustva s mlađim generacijama, istovremeno postavljajući standarde i vrijednosti porodice. Porodične strukture su, s druge strane, evoluirale od pojedinačnih jedinica do složenijih i angažovanijih veza kao rezultat društvenog i ekonomskog razvoja. Danas se na porodicu gleda i kao na grupu ljudi koju smo izabrali da bude naša porodica, bez obzira na tradicionalno shvatanje porodice kao ljudi povezanih kroz istu krvnu lozu. Također, mlađe generacije dijele svoja iskustva i znanja, posebno o novim tehnologijama i novoj društvenoj dinamici sa ostalim članovima porodice. Više od bilo koje krize posljednjih decenija, pandemija COVID-19 redefinirala je međugeneracijske odnose na globalnoj razini. Od njegovog uticaja na mentalno zdravlje i povećane stope zlostavljanja do narušavanja obrazovanja i cijele ekonomije. Neki čak tvrde da je generacijski jaz, ponekad čak i među generacijama bliskim jedna drugoj, najotrovniji ožiljak pandemije, koji samo proširuje jaz između već postojećih međugeneracijskih grupa. Pandemija je, međutim, povećala potrebu za našim razumijevanjem i empatijom za one koji doživljavaju usamljenost i širu nepovezanost odnosa, ali je također otkrila dubinu i širinu naše lične, društvene i nacionalne usamljenosti, naglašavajući potrebu za jačim međugeneracijskim vezama. Izvještaj Evropskog vijeća za vanjske odnose govori o tome kako bi posljedice pandemije mogle oblikovati evropsku politiku definiranu bijesom mlađe generacije uzrokovan svim ograničenjima pandemije. Razlike u informacijama, iskustvima, pogledima na svijet i načinima razmišljanja o temama o kojima se raspravlja su faktori koji mogu doprinijeti međugeneracijskom sukobu, kao i razvoju stereotipa i predrasuda. Razna istraživanja govore da međugeneracijski odnosi imaju pozitivan utjecaj na sve uključene, ali pravo je pitanje kako možemo ponovo otkriti radosti i bogatstvo međugeneracijskih odnosa.

Budući da su mnogi problemi uzrokovani generacijskim jazom rezultat nedostatka komunikacije i pravilne interakcije uz dodatak različitih načina, alata i komunikacijskih tehnologija koje koristi svaka pojedinačna generacija, Fellowke vjeruju da projekt može riješiti te probleme i predstaviti na način koji ohrabruje različite generacije da naprave korak naprijed kako bi donele pozitivnu promjenu u premošćivanju generacijskog jaza. Kroz vizuelni prikaz različitih međugeneracijskih odnosa, međugeneracijskih razlika, kao i stvari koje nas povezuju i njihov značaj za naše društvo osvrnut ćemo se na važne izazove sa kojima se naša zemlja suočava. Osnovni cilj je jačanje kulturno-istorijske veze među generacijama, podizanje svijesti o efektima otuđenja i

nerazumijevanja među različitim generacijama stavljajući fokus na važnost i vrijednost zblizavanja generacija na prvom mjestu.

10 različitih ličnih priča će biti predstavljene ih u obliku otvorenog muzeja uz pomoć posebno dizajniranih banera i totema kako bi se obilježila važnost porodičnih i međugeneracijskih veza. Priče će se prikupljati putem široko promovirane online ankete, ali i intervju a i razgovora s različitim generacijama članova naše porodice, naših prijatelja i članova njihovih porodica. Dodatni razgovori će se obaviti sa stručnjacima koji rade u ustanovama socijalne i zdravstvene zaštite sa najugroženijim članovima našeg društva. Muzej na otvorenom bit će predstavljen na dva različita mjesta u Sarajevu, gdje će ljudi, posebno mladi, moći posjetiti i promisliti međugeneracijske veze koje njeguju sa svojim najmilijima. Otvoreni muzej će biti interaktivan i jedan njegov aspekt bit će prilika da svi koji posjete podijele svoju priču na sigurnom mjestu i da razgovaraju o svojim iskustvima i izazovima s kustosima muzeja. Jedan od muzejskih totema biće prazan i biće mesto gde će posetioци podijeliti svoje lične priče. Osim toga, ovu aktivnost će pratiti i online muzej. Online anketa za prikupljanje iskustava će biti trajno otvorena i biće kreirana posebna e-mail adresa na kojoj će ljudi dijeliti svoja iskustva i priče o spoznavanju i suzbijanju generacijskog jaza. Ove priče će biti objavljene na online platformi Muzeja za premošćavanje generacijskog jaza i biće mjesto gdje će se različite generacije moći sastajati, razgovarati i učiti jedni od drugih kako bi stvorili osjetljivije društvo za sve.

1.4 HIA Alumni projekti - National Endowment for Democracy

“The War on Memory” – Hana Halilbegović (2022 Copenhagen Fellowship i PDVIAGMM 2020/21)

Od početka sukoba u Ukrajini, ruski osvajači počinili su 434 ratna zločina protiv spomenika kulturne baštine. Ministarstvo kulture i informacione politike objavilo je statistiku od 22. jula. Kao rezultat napadača, uništeno je ili oštećeno 129 objekata kulturne baštine. Obuhvaćaju 22 nacionalna lokaliteta, 100 lokalnih lokaliteta i 7 novootkrivenih lokaliteta kulturne baštine. Štaviše, okupatori su uništili 105 istorijski značajnih objekata u ukrajinskim gradovima. Kako je ruska agresija na putu uništavanja cjelokupnog kulturnog naslijeđa Ukrajine, tek treba da razmišljamo o tome kako će takvo uništavanje spomenika uticati na društvo. Da li je uticaj uništavanja spomenika koji simbolizuju otpor, slave ljubav i izgradnju mira isti kao i uticaj stvaranja spomenika koji su statični, ali tako široko rasprostranjena mržnja, prisutni u svakom uglu Evrope?

Spomenici služe u mnoge svrhe u javnim prostorima, uključujući identifikaciju čija je teritorija, razgraničenje teritorije, pričanje službenog narativa većinskog stanovništva jednog područja, prenošenje narativa, demonstriranje moći, davanje iluzije stvaranja nečega za vječnost, provociranje ili odbijanje drugi. Baš kao što su priče o slavama iz daleke historijske prošlosti i nepravdi iz Drugog svjetskog rata korištene za mobilizaciju masa početkom 1990-ih, ratna dinamika 1992-1995 bila je kritična za konsolidaciju poslijeratnih identiteta i uspostavljanje novih režima. Ove strategije su slijedile i podržavale promjene u urbanim prostorima: ulice i trгови su preimenovani po herojskim figurama, nove džamije i crkve su izgrađene – budući da je religija

glavni stub razlikovanja identiteta, čak i ako su vjerske prakse postale u velikoj mjeri irelevantne – i gotovo svakoj opštini postavljen je spomenik ili spomen ploča posvećena vojnim i civilnim žrtvama jedne etnonacionalne grupe u ratu 1992-1995. Spomenici koji naglašavaju vjerske i emocionalne elemente postavljeni su u cijeloj zemlji, uključujući u školskim dvorištima, centralnim trgovima, ispred javnih institucija i na mjestima sahrane, dok se spomen-ploče nalaze na zidovima vjerskih, obrazovnih, stambenih i stambenih objekata. vladine zgrade. Javni spomen-obilježja trebaju imati i pedagošku svrhu pored prenošenja informacija o prošlosti; oni bi trebali obrazovati javnost i podsticati diskusiju kako bi naredne generacije mogle podržavati kulturu ljudskih prava i izbjeći da se bolna prošlost ponovi. Međutim, u kulturama s polariziranim pogledima, spomenici mogu pogoršati tenzije, pa čak i izazvati nova neprijateljstva. U stvarnosti, spomenici u Bosni i Hercegovini uspostavljaju i promoviraju narative koji su međusobno nekompatibilni i služe kao alati za konstruiranje etnonacionalnih identiteta.

Angažovanjem u opsežnim istraživanjima i intervjuima sa povjesničarima, arhitektima i drugim relevantnim osobama iz civilnog društva ovaj Action projekat će rezultirati kratkim dokumentarnim filmom koji će pružiti široj javnosti uvid u neprimjerene spomenike koji šire govor mržnje i veličaju počinitelje, u kojem obliku postoje i kako se civilno društvo uključilo u proces uklanjanja ovakvih spomenika iz javnog prostora. S obzirom da su Berlin i Sarajevo osnova za kratki dokumentarni film, povući će se paralele između dva društva koja su podnosila ratne zločine koji su izazvali poriv obilježavanja počinitelja u obliku spomenika. Dokumentarac će se fokusirati na njemačku perspektivu pokrivajući kontroverznu temu „Judensau“ i perspektivu BiH fokusirajući se na murale odavanja počasti ratnim zločincima. Kako je namjera oba spomenika da izazovu emocionalni poremećaj prema žrtvama, film će direktno pokrivati priče onih koji su osjetili takvu nelagodu i njihove mehanizme suočavanja. Kao konačni rezultat ovog istraživačkog istraživanja, naš glavni cilj je stvoriti prostor za diskusiju u društvu i pružiti im perspektive kako se na adekvatan način uključiti u proces ukidanja ovih neprikladnih spomenika u Bosni i Hercegovini i evropskoj regiji.

“ManipuNacija” – Vanna Ćurin (PDVIAGMM 2019/20), Lejla Dautbašić (PDVIAGMM 2020/21)

Većina građana BiH razumije da su političke stranke i vođe najodgovorniji za težak život i masovni odlazak iz zemlje. Pripadnici svih naroda često prozivaju političke elite za kriminal , nerad i nekompetentnost, shvatajući da iste koriste nacionalizam, strah, animozit i druge emocije kako bi nastavili da pljačkaju običnog čovjeka. Uprkos ovome, manipulacije nastavljaju da daju rezultate, a u predizbornom periodu, kada građani imaju priliku da moćnike kazne ili nagrade, svijest o njima kao da iščezne.

ManipuNacija je oformljena radi prepoznavanja lažnih tema i podsjećanja javnosti da bolne nacionalne i identitetske teme o kojima se priča često ne služe nicemu drugom nego odvratanju pažnje od stvarnih problema u državi. Bosna i Hercegovina je po svim relevantnim parametrima među najgore rangiranim državama Europe. U proteklom periodu, svjedočili smo o mnoštvu skandala koji su nakratko privukli veliku pažnju javnosti, a zatim lagano izbljediti iz sjećanja.

Danas, u predizbornom periodu, nacionalistička prepucavanja su opšteprisutna, a malo ko govori o aferama kojima su moćnici pokazali da su za ličnu dobit spremni ugroziti i gole živote građana koje predstavljaju. Elite ovo znaju i računaju na naše kratko pamćenje!

Manipulacija okuplja profesora i studente koji se bave Kričkom analizom diskursa, u svijetu sve popularnijim naučnim poljem koje analizira kako retorika, priča i podmetnute teme oblikuju političku svijest građana. Svoje vrijeme i znanje su odlučili da primjene kako bi sa građanima podijelili saznanja i zaključke o manipulacijama koji se tiču svih nas. Fellowsi ne nastupaju kao aktivisti nijedne stranke, niti njihov rad zagovara bilo koju političku opciju. Umjesto toga, traže od svih stranaka koje se bore za glasove da fokusiraju svoje debate na teme koje su najbitnije za svakodnevni život običnog čovjeka. Teme koje se bave otvaranjem novih radnih mjesta, boljim uslovima na radu i vladavini prava u kojem zakon jednako vrijedi za sve.

2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA

2.1 Deseti ciklus programa 2021/22

Početak mjeseca oktobra objavljen je javni poziv za prijave za učešće u desetom ciklusu programa Poticanje demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva među mladima i bio je otvoren do 11. novembra 2021. godine. Apliciranje je bilo moguće putem linka za prijavu: https://bit.ly/pdviagmm_2021-2022. Poziv je objavljen na svim društvenim mrežama Fondacije, web stranici Fondacije, te je upućen mailom cjelokupnoj HIA BiH mreži i svim univerzitetima u BiH. Poziv je također objavljen i na velikom broju web stranica različitih partnerskih organizacija i portala za studente, kao i na web stranicama univerziteta i fakulteta u cijeloj državi.

U toku mjeseca novembra, nastavljena je kampanja promocije poziva za učešće u desetoj generaciji programa na društvenim mrežama Fondacije. Program smo promovisali i kroz objavljivanje PDVIAGMM Alumni podcast epizoda sa fellowsima prošlogodišnjih generacija programa, koje je vodio bivši član HIA BIH tima i fellow, Daniel Lazarević. Podcast epizode su nastale u okviru prošlog ciklusa PDV programa kao Alumni projekat koji podržava NED.

Od pristiglih prijava studenata iz svih dijelova BiH odabrali smo 15 kandidata_kinja za učešće na prvom edukacionom modulu programa. Ovogodišnji učesnici_ice su: Ali Musić, Sarajevo, International Burch University, Međunarodni odnosi i evropske studije, Davor Džakula, Novi Sad, Centar za interdisciplinarnu studiju, Univerzitet u Sarajevu, Demokratija i ljudska prava u Jugoistočnoj Evropi (ERMA), Neven Rokvić, Sarajevo, International Burch University, Međunarodni odnosi i evropske studije, Ivana Janko, Žepče, Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet, Kriminalistika i sigurnosni menadžment, Jelena Dubravac, Čelinac, Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci, Ines Dedić, Bugojno, Sveučilište u Vitezu, odsjek za opće pravo, Asiya Mahmutćehajić, Stolac, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, odsjek za međunarodne odnose I diplomatija, Altijana Đulančić, Sarajevo, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Šejla Halilbegović, Sarajevo, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, odsjek za menadžment na engleskom jeziku, Almedina Mehić, Banovići, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, odsjek za međunarodne odnose I diplomatiju, Anastasija Ćorović, Banja Luka, Medicinski fakultet Foča Univerziteta u Istočnom Sarajevu, odsjek za razvojne poremećaje, Ajna Mujagić, Bugojno, Sveučilište u Vitezu, odsjek za softverski inženjering, Jelena Kerezović, Banja Luka, Filozoski fakultet Univerziteta u Banja Luci, odsjek za psihologiju, Haris Šehović, Sarajevo, International Burch University, odsjek za međunarodne odnose i evropske studije i Ismihana Čizmeđić, Travnik, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, odsjek za menadžment na engleskom jeziku. Ove godine kao interni su nam se pridružili prošlogodišnji učesnici Emina Obradović i Hana Halilbegović.

2.2 Prvi edukacioni modul programa

Prvi edukativni modul programa je održan u terminu 11.-19. decembar 2021. godine, na Ekonomskom fakultetu UNSA koji je nastavio svoju podršku programu nakon Covid-19 pauze. Tokom devetodnevno programa, učesnici programa su imali priliku razgovarati sa univerzitetskim profesorima, aktivistima, državnim službenicima, novinarima, kao i ekspertima iz oblasti poduzetništva i komunikacija. Prvi modul je okončan trodnevnom debatnom radionicom. Na kraju svakog radnog dana, učesnici su diskutirali o temama obrađenim u toku dana, te su imali praktične dijelove iz kojih su mogli naučiti kako se obratiti zvaničnim institucijama, kako biti uključen u svoju lokalnu zajednicu itd. Na kraju svakog dana učesnici_ice su imali priliku da iznesu svoje utiske tog dana, ukoliko su imali neke nedoumice, sugestije i/ili prijedloge. Ove godine, kao i prethodnih, potrudili smo se da pozovemo kvalitetne predavače koji svoje iskustvo mogu da prenesu na naše učesnike_ce.

2.3 Sažeci predavanja

ŽIVOT U "INKLUZIVNOM" BH. DRUŠTVU - Dervo Sejdić, predsjednik Romskog Informativnog Centra "KALI SARA" i Jakob Finci, predsjednik jevrejske zajednice BiH

Program je započeo predavanjem na temu ljudskih prava, sa posebnim fokusom na prava manjina u bosanskohercegovačkom društvu. **Dervo Sejdić** i **Jakob Finci** su govorili o svojoj borbi za inkluzivno društvo te su predstavili svoje napore u proteklim godinama, koji se tiču zalaganja za implementaciju presude Sejdić – Finci, koja je pred Europskim sudom za ljudska prava proglašena diskriminatornom.

PRESUDE SUDA ZA LJUDSKA PRAVA I IMPLIKACIJE NA BIH - dr. Nedim Kulenović, Pravni fakultet UNSA

O ljudskim pravima, kao i o presudama suda za ljudska prava nastavili smo razgovarati sa Nedimom Kulenovićem, profesorom sa Pravnog fakulteta UNSA. Profesor Kulenović predstavio je značajne, ali manje poznate slučajeve borbe za inkluzivnije i pravičnije društvo te je potakao važnu diskusiju među fellowsima_kama.

AKTIVNO GRAĐANSTVO I MEDIJI U BIH - Leila Bičakčić, direktorica Centra za istraživačko novinarstvo (CIN)

Leila Bičakčić, direktorica Centra za istraživačko novinarstvo, govorila je o aktivnom građanstvu te o načinima na koje građani, u saradnji sa različitim medijima, mogu doprinijeti smanjenju korupcije te sprječavanju koruptivnih radnji u društvu.

“Make it to the Holiday” interaktivna Igra, Veronika Kusyova i Ivana Godulova, HIA BiH Team

Prvi dan programa završili smo igricom “Make It to the Holiday” koju su facilitirale Veronika Kusyova i Ivana Godulova. Igrica, koja za cilj ima da na inovativan način prikaže nepravdu u društvu izazvala je različite reakcije fellowsa_ki: preko veselja i ljutnje, što je kasnije vodilo veoma važnoj diskusiji o različitim društvenim pitanjima.

TREKUTNI IZAZOVI BH. DEMOKRATIJE - doc.dr. Midhat Izmirlija, Pravni fakultet UNSA

Drugi dan programa započeli smo predavanjem Midhata Izmirlije, profesora sa Pravnog fakulteta UNSA, koji je govorio o različitim izazovima demokratije u BiH. Profesor Izmirlija je u razgovoru sa fellowsima najprije definisao sami pojam demokratije te im je predstavio značajne filozofske koncepte ovog pojma, nakon čega je govorio o mehanizmima zaštite ljudskih prava, predviđenih Ustavom i zakonima.

KOMUNIKACIJA S ORGANIMA JAVNE UPRAVE U BIH - Aiša Telalović, Organized Crime and Corruption Reporting Project

Aiša Telalović stavila je fokus svog predavanja na komunikaciju sa organima javne uprave u Bosni i Hercegovini. U toku svog predavanja govorila je o Zakonu o slobodi pristupa informacijama, njegovom značaju te načinu primjene. Također, Aiša je predstavila lična iskustva u komunikaciji sa javnom upravom, čime je značajno olakšala razumijevanje važnosti ovog Zakona. Naglašavajući kako je pristup informacijama fundamentalno ljudsko pravo, predstavila je i druge pravne akte kojima se olakšava pristup informacijama.

STUDENTSKI AKTIVIZAM – ISKUSTVA I PRAKSE, Armela Ramić, advokatica

Armela Ramić predstavila je svoja iskustva aktivnog zalaganja za studentska prava za vrijeme svog studija te je interaktivnom vježbom, u toku koje su fellows imali zadatak da napišu formalni zahtjev kroz koji traže ostvarenje nekog svog prava.

BH. EKONOMIJA I MEĐUNARODNI EKONOMSKI TOKOVI - Samira Sulejmanović, šefica Odjela za bilateralne trgovinske odnose, MVTEO BiH

Samira Sulejmanović, šefica Odjela za bilateralne trgovinske odnose u Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, održala je veoma dinamično i interaktivno predavanje u toku koje su fellows imali priliku učiti o ciljevima vanjskotrgovinske politike BiH, mreži međunarodnih sporazuma te pitanjima uvoza i izvoza u BiH.

ORGANIZIRANJE PRAVA MLADIH U LOKALNIM ZAJEDNICAMA U BIH - Jasmina Banjalučkić, Institut za razvoj mladih KULT

Treći dan prvog modula programa započeo je predavanjem Jasmine Banjalučkić iz Instituta za razvoj mladih – KULT. Jasmina je govorila o omladinskom organizovanju, zakonima koji postoje na ovom polju te o problemima na koje mladi nailaze kada žele da ostvare neka od svojih prava.

MEĐUNARODNISISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA - Dijana Tabori – Dorović, savjetnica u Ministarstvu vanjskih poslova BiH

O temi ljudskih prava fellowsi_ke su nastavili raspravljati sa Dijanom Tabori – Dorović, savjetnicom u Ministarstvu vanjskih poslova BiH. Dijana je upoznala fellowse_ke sa sistemima ljudskih prava te sa zaštitom istih u međunarodnom sistemu zaštite istih, posebno naglašavajući ulogu Bosne i Hercegovine.

BORBA ZA PRAVA “NEVIDLJIVIH” GRUPA U BH. DRUŠTVU - Ajna Jusić, predsjednica UG 'Zaboravljena djeca rata'

Ajna Jusić, predsjednica Udruženja Zaboravljena djeca rata, govorila je o veoma važnoj temi zaboravljenih i marginalizovanih skupina u bh društvu – žena žrtva ratnih silovanja, kao i djece rođene kao posljedica ratnih silovanja. Ajna je predstavila rad svog udruženja, te je istakla važnost zajedništva i solidarnosti u procesu izgradnje boljih društava.

ŽENE I IZBORI: PREDSTAVLJANJE ŽENA U BH. POLITICI - Maja Gasal – Vražalica, direktorica Academy for Women

Maja Gasal – Vražalica govorila je o podzastupljenosti žena u političkim procesima u Bosni i Hercegovini te je naglasila važnost i nužnost boljeg predstavljanja i zastupljenosti žena u ovim procesima. Također, objasnila je način na koji žene dopijevaju na izborne liste te je naglasila nužnost promjene ovakve prakse.

ULOGA I RAZVOJ MEDIJA U BIH I ULOGA NA POLITIČKI ŽIVOT - doc.dr. Vuk Vučetić, Filozofski fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu

Četvrti dan započeli smo predavanjem o medijima sa profesorom Vukom Vučetićem. Profesor je govorio o važnosti i značaju medija u demokratskim društvima te je kroz zanimljivu interaktivnu vježbu pomogao fellowsima da bolje razumiju ovu važnu temu.

#GAMESCAPE – BOARD GAMES PLAY SESSION

U toku druge sesije četvrtog dana sa fellowsima smo igrali igrice na ploči nastale u okviru projekta gamEscape. Sesiji su prisustvovali predstavnici UNFPA u BiH koji su sa fellowsima_kama razgovarali o važnim porukama koje ove igrice nose. Fellowsi su bili veoma zadovoljni ovom sesijom te su dali pozitivan feedback na igrice i poruke koje one nose.

BH.MEDIJI: ZAKONSKI OKVIR, PRITISCI I FINANSIRANJE - prof.dr. Belma Buljubašić,

Fakultet političkih nauka UNSA

Belma Buljubašić, profesorica Fakulteta političkih nauka, nastavila je sa fellowsima_kama razgovarati o medijima i njihovoj ulozi u demokratskim društvima. Profesorica je predstavila zakonske regulative medija u BiH te je govorila o različitim napadima i pritiscima koje novinari i novinarki nerijetko doživljavaju.

RODNA PITANJA I MEĐUNARODNE KONVENCIJE O ZAŠTITI PRAVA ŽENA - Adnan Kadribašić, pravnik, feminista i stručnjak za ravnopravnost spolova

Adnan Kadribašić održao je zaključno predavanje četvrtog dana programa. Sa fellowsima_kama je propitivao rodne uloge u bh društvu te je predstavio značenje termina diskriminacije te je govorio o međunarodnim konvencijama koje se tiču zaštite prava žena.

DIJALOG I TOLERANCIJA - prof. dr. Dino Abazović, Fakultet političkih nauka UNSA

Peti dan programa započeo je predavanjem profesora Dine Abazovića, sa Fakulteta političkih nauka. Profesor je govorio o terminima dijaloga i tolerancije te je naglasio njihov značaj u kontekstu bh društva. Također je govorio o stereotipima i predrasudama, ali i o značaju tradicije, što je potaklo diskusiju među fellowsima.

ZNAČAJ ETNIČKE PRIPRADNOSTI U POST-KONFLIKTNOJ BIH - prof. dr. Adis Maksić, International Burch University

Adis Maksić, profesor sa Internacionalnog Burch univerziteta je razgovarao o značaju etničke pripadnosti u bh društvu. Također, predstavljajući načine na koje je došlo do izmjena u etničkom sastavu u određenim dijelovima države, potakao je interesantnu diskusiju.

POLITIČKO PREDSTAVLJANJE I POLITIČKO UČEŠĆE NACIONALNIH MANJINA U BIH - dr. Maja Savić-Bojanić, Sarajevo School of Science and Technology

Maja Savić – Bojanić, profesorica na SSST-u, govorila je o načinima na koje se nacionalne manjine u BIH mogu uključiti u u politiku. Također govorila je o značaju i nužnosti učešća svih građana_ki u političkim procesima jedne države.

KOLEKTIVNO SJEĆANJE I MEMORIALIZACIJA U POST-DEJTONSKOJ BIH - Velma Šarić, predsjednica Post Conflict Research Center (PCRC)

Velma Šarić, direktorica Centra za postkonfliktna istraživanja, govorila je o memorijalizaciji i suočavanju sa prošlošću te je predstavila rad svoje organizacije. Također, prikazala je film koji govori o određenim ratnim dešavanjima, što je fellowsima_kama bilo veoma interesantno i važno.

EU I BIH: ČLANSTVO - ZAŠTO I KAKO? - doc.dr.Nedžma Džananović, Fakultet političkih nauka UNSA

Šesti dan predavanja započeli smo sa profesoricom Nedžmom Džananović – Miraščijom, koja je govorila o Europskoj uniji – načinu na koji je nastala, njenom značaju i strukturi te putu Bosne i Hercegovine ka njoj.

MEDIJSKA PISMENOST U BIH - Anida Sokol, istraživačica i projektna koordinatorica, Mediacentar Sarajevo

Anida Sokol, iz Mediacentra, govorila je važnosti nezavisnog medijskog izvještavanja u demokratskim društvima, čime je nastojala objasniti fellowsima_kama značaj prepoznavanja ispravnog medijskog sadržaja te je naglasila štetnost propagande i nezavisnog izvještavanja.

INKLUZIVNI AKTIVIZAM I BORBA ZA RAVNOPRAVNOST - Dajana Bakić i Liam Isić, Sarajevski otvoreni centar SOC

Dajana Bakić i Liam Isić su govorili o položaju i pravima LGBT zajednice u BiH. Također, predstavili su neke od predrasuda sa kojima se članovi_će zajednice susreću te su predstavili važnost borbe za prava i ove zajednice.

INKLUZIVNO DRUŠTVO: PRILIKE I IZAZOVI - Alma Mujanović, osnivačica “Znak za riječ”

Alma Mujanović govorila je značaju i nužnosti društvene inkluzije. Nakon toga, učila je fellowse osnovama znakovnog jezika te je zajedno sa njima poslala poruku o važnosti inkluzije. Poruka je poslana na znakovnom jeziku, što je fellowsima_kama bilo naročito interesantno.

Naredni dan fellowsi_ke su imali priliku prisustovati završnoj ceremoniji projekta Defending Euro-Atlantic Values. Slušali su izlaganje policy brief radova te su sudjelovali u diskusiji.

PSIHODRAMSKA RADIONICA - Zvezdana Jakić, Udruženje “Psihodrama”

Dan je završen psihodramskom radionicom sa Zvezdanom Savić. Fellowsi_ke su podijelili svoja osjećanja te su razgovarali o njima i podijelili neka od svojih promišljanja za vrijeme radionice.

Posljednja 3 dana programa fellowsi su imali **trodnevnu debatu radionicu** sa *Ivanom Kešić*, program menadžericom CIVITAS-a. Kroz interaktivnu trodnevnu radionicu, gđa Kešić je prisutne upoznala s historijskim razvojem i oblicima debate. Učesnici su zatim upoznati sa debatnom formom Roberta Popera koju su nastavili koristiti u individualnom i timskom radu kako bi razvili svoje sposobnosti kritičkog razmišljanja u izgradnji slučaja, a istovremeno su kroz prezentaciju prakticalirali svoje govorničke vještine. Tokom tri dana izrazito aktivne radionice, fellowsi su učestvovali u četiri debate, istražujući teme vezane za ljudska prava i demokratiju koje su analizirane tokom prvih šest dana programa, te naučili kako pristupiti tim temama s različitih gledišta.

2.4 Drugi modul programa: individualno istraživanje

U okviru drugog modula PDVIAGMM programa fellowsi_ke, podijeljeni u tri grupe, rade na istraživanju i pisanju policy paper radova, koji će biti objavljeni u formi infografika. Mentori_će ove godine su bili Senior fellowsi_ke Fondacije: Nikolina Sladojević, Nikola Lero i Samir Beharić.

Mentorica Nikolina Sladojević:

Šejla Halilebgović - “Mentalno zdravlje mladih tokom pandemije Covid-19 – rješavanje problema” - INFOGRAFIKA

Ajna Mujagić - „Jesi li sigurna? - Povećanje sigurnosti žena u javnom prostoru” - INFOGRAFIKA

Asiya Mahmutčehajić -“Uvođenje obaveznog seksualnog odgoja u BiH” - INFOGRAFIKA

Neven Rokvić - “Uvođenje sistema elektronske javne uprave u BiH” – POLICY BRIEF

Ismihana Čizmedžić - “Sajberbullying – Povećanje sigurnosti djece i mladih na internetu” – INFOGRAFIKA

Mentor Samir Beharić:

Haris Šehović - "Koliko košta biti žena u BiH" - INFOGRAFIKA

Altijana Đulančić - "Strategija povećanja bezbednosti dece u saobraćaju" - INFOGRAFIKA

Jelena Dubravac - "Ko vozi sigurnije - žene ili muškarci?" - INFOGRAFIKA

Almedina Mehić - "Smanjenje poreza na menstrualne zalihe" – POLICY BRIEF

Ali Musić - "Da li je vaše dijete ovisno o svom telefonu?" - INFOGRAFIKA

Mentor Nikola Lero:

Ivana Janko - "Unapređenje položaja mladih doktora nauka u obrazovnom sistemu BiH" – POLICY BRIEF

Ines Dedić - "Da li su psi lutilice problem?" - INFOGRAFIKA

Anastasija Ćorović - "Alternativa malim hidroelektranama" - INFOGRAFIKA

Jelena Kerezović - "Uzroci stresa kod studenata Univerziteta u Banjoj Luci" - INFOGRAFIKA

Davor Džakula - "Tihe ubice u Kantonu Sarajevo – negativan utjecaj zagađenja zraka na okoliš i mlade ljude" - INFOGRAFIKA

U toku mjeseca aprila učesnici ce su izradili infografike kroz koje su predstavili istraživanje o različitim društvenim problemima u BiH. Odabrane infografike su poslane na adrese adekvatnih institucija u Bosni i Hercegovini.

Uskoro nas je kontaktirala gospođa Sanja Škuletić-Malagić, Šef Kabineta premijera Kantona Sarajevo, koja je pohvalila sadržaj policy briefa i infografike posvećena podizanju svijesti o neophodnosti smanjenja poreza i/ili uvođenje besplatnih menstrualnih proizvoda za djevojčice i žene u BiH autora Almedine Mehić i Harisa Šehovića. Gđa Škuletić-Malagić je navela da su podaci iz radova biti od velike pomoći u kontekstu mjera koje je pokrenula Vlada Kantona Sarajevo u cilju suzbijanja menstrualnog siromaštva, tj. uvođenje besplatnih higijenski ulošci u školama. Ona je obećala da će dostavljeni materijal biti podijeljen sa ministarstvom i licima uključenim u koordinaciju aktivnosti u vezi sa ovom tematikom. Ona je također zatražila dozvolu za korištenje dostavljenih materijala na sastanku sa UNFPA (The United Nations Population Fund) nakon čega će se provesti započete mjere na šta su mladi autori rado pristali.

Infografika na temu uvođenja obaveznog seksualnog obrazovanja u škole u BiH, autorice Asiye Mahmutčehajić, također je dobro prihvaćena od strane oba Ministarstva obrazovanja Kantona Sarajevo i Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske. Predstavnicima oba ministarstva preporučili su da se dostavi detaljnije istraživanje koje će podržati infografiku ako se autorica odluči za dalji rad na sprovođenju inicijative uvođenja seksualnog obrazovanja u školama. Predstavnik Ministarstva obrazovanja Kantona Sarajevo predložio je slanje istraživanja direktno ministrici i eventualno zatražiti formiranje radne grupe sa predstavnicima nekoliko kantona koji bi radili na uvođenju teme seksualnog odgoja u nastavne planove i programe. Ovaj oblik podsticanja komunikacije sa relevantnim institucijama koje pokazali interesovanje za rad ovih mladih ljudi je uveliko osnažilo naše učesnike da održavaju proaktivnu komunikaciju sa javnim institucijama u svojim lokalnim zajednicama kao i na državnom nivou.

2.5 On-line EDVACAY Alumni prezentacije projekta

Tokom aprila i maja 2022. godine, organizovali smo sedmične online sastanke sa našim učesnicima koji su služili kao uvod u treći modul programa i omogućio je učesnicima više vremena da budu kreativni i razmišljaju o svojim budućim projektima. Koordinatorica projekta vodila je prvi onlajn sastanak sa našim učesnicima 27. marta 2022. Tokom dvosatne sesije svi učesnici su predstavili rezultate istraživanja koje su sproveli tokom drugog modula sa dodijeljenim mentorima. Sesija se razvila u veoma produktivnu diskusiju, u kojoj su učesnici imali priliku da dijele svoja otkrića i razmišljanje o procesu kroz koji su prošli, posebno naglašavajući kako su sretni što im je omogućeno da budu kreativni i da naprave infografiku, što je bilo za skoro sve prvo iskustvo.

Narednih 7 online sastanaka bilo je posvećeno predstavljanju 10 različitih projekata koje su predstavili 15 Alumni iz različitih generacija. Cilj je bio priprema 10. generacije Fellowsa za implementaciju projekata. Predstavljani su sljedeći projekti:

1. 31.03.2022. - "Escape the Bureaucracy" Alumni Anes Hodžić i Emina Obradović (PDVIAGMM 2019/20);
2. 07.04.2022 – "Meni je ovako svaki dan" Alumni Emira Velića, Hane Sarajlić i Vanne Ćurin (PDVIAGMM 2019/20);
3. 14. april 2022. - "Pričaj mi" Nejre Lilić (PDVIAGMM 2018/19);
4. 21.04.2022. - "BiH u pokretu" Hata Kujraković, Ajla Keško i Tajra Hadžić (PDVIAGMM 2018/19);
5. 21.04.2022. - Alumni projekat "Pokaži mi priču" autora Hate Kujraković, Ajle Keško i Tajre Hadžić (PDVIAGMM 2018/19);
6. 28.04.2022. - "Mask Out" Lamije Čelik (PDVIAGMM 2019/20) i Kerima Hodžića (HIA Senior Fellow)
7. 28. april 2022. - Alumni projekat "Mačje oči" Lamije Čelik (PDVIAGMM 2019/20);
8. 05.05.2022. - "Break the Cage" Hane Halilbegović (PDVIAGMM 2020/21) i Kerima Hodžić;
9. 18.05.2022. – "Ekotok" Tarika Čardakovića i Farisa Mrake (PDVIAGMM 2020/21)
10. 18.05.2022 – "Pozitivnije" Aiše Avdić i Aleksandre Đukić (PDVIAGMM 2020/21).

2.6 Treći modul program: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta

U periodu 26.5.2022. - 29.5.2022. u Neumu je održan trodnevni trening projektnog menadžmenta u toku kojeg su učesnici_će imali priliku da uče o načinima kako napisati uspješnu projektnu aplikaciju, kako odrediti prikladan budžet te kako efikasno implementirati civilnu kampanju. Jednako tako, dobili_e su zadatak da razmisle o aktuelnim problemima u bosanskohercegovačkom društvu te da u grupama adresiraju jedan problem koji će nastojati riješiti u narednim mjesecima, kroz svoje civilne kampanje. Unutar svake su napravili raspodjelu uloga na projektnog koordinatora, finansijskog menadžera, PR menadžera i nekoga ko će pisati narativni izvještaj.

Rad u grupama urodio je sa 4 različite i inovativne civilne kampanje kroz koje će učesnici_će nastojati riješiti određene probleme koje su prepoznali kao ključne u ovom periodu u bosanskohercegovačkom društvu. Grupe su se fokusirale na različite probleme, što je povećalo uspješnost treninga, budući da je pokazalo raznolikost interesa učesnika_ca, što će dodatno obogatiti Projekat.

2.7 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata

U toku mjeseca juna učesnici_e marljivo rade na pripremi i implementaciji svojih projektnih inicijativa. Četiri grupe učesnika_ca sa svojim mentorima Zarjom Marković i Kerimom Hodžićem aktivno rade na logističkoj obradi svojih inicijativa te u narednom mjesecu očekujemo uspješnu implementaciju istih.

Grupa A: Ali Musić, Altijana Đulančić, Haris Šehović, Neven Rokvić - „Diplomatija svjetla - 30 godine odnosa BiH sa demokratskim zemljama i organizacijama”

Ovaj projekat ima za cilj da proslavi i podigne svijest o proteklih 30 godina diplomatskih i bilateralni odnosa BiH sa raznim demokratskim zemljama i organizacijama. Projektni tim će odabrati važne datume u diplomatskoj historiji BiH od njenog sticanja nezavisnosti 1992., kreirati vizualni dizajn u obliku kalendara koji prikazuje identificirane događaje i grafički prikaz specifičnosti odnosa koji BiH njeguje sa zemljom ili organizacijom, te se obratiti Ministarstvu vanjskih poslova BiH sa zahtjevom da se njihov dizajn osvijetli/projicira na zgrada Ministarstva. Osnovni cilj ovog projekta je promocija bh. demokratskih i diplomatskih odnosa prema široj javnosti BiH i odabranih zemalja. Projekat će također biti promoviran kroz izložbu 12 vizualnih dizajna 12 odabranih događaja, različite medije i putem kampanje na društvenim mrežama. Ukoliko tim dobije punu podršku Ministarstva, dugoročni cilj je obratiti se BH Pošti, te predložiti izradu serije poštanskih markica “Diplomatija BiH i 30 godina odnosa”.

Grupa B: Almedina Mehić, Anastasija Čorović, Jelena Dubravac, Jelena Kerezović - "U potrazi za mirom" (eng. In pursuit of Peace)

Članice grupe će kreirati dva događaja u formi tzv. Scavenger hunt za mlade učesnika u dvije mjesne zajednice, Banja Luka i Brčko, koji će sadržavati mape i zagonetke s ciljem da se učesnicima pruži znanje, zanimljive historijske činjenice i „znakovi pomirenja“ u svojim gradovima. Kreiranjem ove interaktivne aktivnosti 18-20 učesnika u dvije zajednice imat će priliku da uče o historiji lokalne zajednice u kojoj žive i kroz interaktivni proces se takmiče jedni protiv drugih i druže se s prolaznicima koji će im pomoći u rješavanju zagonetki kako bi napredovali u igri. Glavni cilj ovog projekta je promoviranje izgradnje mira među mladim u BiH i motivirati ih da samostalno učestvuju u procesu izgradnje mira. Konačni proizvod projektne inicijative bit će promotivni video 'lova' koji će uključivati i video zapise koje su napravili sami učesnici i njihovi perspektive tokom takmičenja. Projekat će se promovirati kroz različite medije i lokalne nevladine organizacije.

Grupa C: Asiya Mahmutćehajić, Davor Džakula, Ismihana Čimedžić, Šejla Halilbegović – "Kalendar uspjeha" (eng. Kalendar uspjeha)

Ovaj projekat ima za cilj promovirati 12 "izuzetnih mladih ljudi" iz cijele BiH koji nisu nužno poznati i koji još nisu postigli velika dostignuća, ali koji su izvanredni zbog njihove motivacije i upornosti u svojim oblastima, i koji su postigli izvanredne rezultate uprkos različitim vrstama „prepreka“ sa kojima se suočavaju u svojim životima. Članovi grupe će odabrati i kontaktirati 12 motivirajućih mladih osoba iz BiH da budu dio kalendara uspjeha. Zatim će posjetiti svih 12 mladih ljudi u svojim lokalnim zajednicama i obaviti intervju, koji će biti uvršten u kalendar, zajedno sa fotografijom. Osnovni cilj ovog projekta je promoviranje mladih ljudi koji su čvrsto usmjereni na svoj put do uspjeha i motivirati druge mlade ljude da poduzmu akciju i slijede svoj put ka uspjehu. Konačni proizvod ovog projekta biće kalendar za 2023. sa 12 mladih ljudi koji će biti dostupan za besplatno preuzimanje, kao i štampana verzija koja će se koristiti za promociju projekta i distribuiran relevantnim dionicima. Projekat će biti promoviran putem raznih medija i društvenih mreža.

Grupa D: Ajna Mujagić, Ines Dedić, Ivana Janko - "Dan prijateljstva" (eng. Friendship Day Flash mob)

Generalna skupština UN je proglasila Međunarodni dan prijateljstva 2011. godine u juju mjesecu sa idejom da prijateljstvo među narodima, državama, kulturama i pojedincima mogu inspirisati mirovne napore i graditi mostove između zajednica. Rezolucija stavlja naglasak na uključivanje mladih ljudi, kao budućih lidera, u aktivnosti unutar zajednice

koje uključuju različite kulture i promovišu međunarodno razumijevanje i poštovanje različitosti. Pošto su učesnice iz ove grupe razvili veliko prijateljstvo od prvog susreta u decembru 2021., njihov cilj je da proslave Međunarodni dan prijateljstva kreiranjem flash mob koreografije i uključivanjem što više različitih grupa ljudi koji će im pomoći da zajedno slave prijateljstvo. Fellowke će osmisliti unikatan simbol (siluetu) koji će simbolizirati Dan prijateljstva, te će se obratiti raznim nevladinim organizacijama u Banja Luci u Prijedoru da im pomognu da dođu do što većeg broja mladih koji će učestvovati u flash mob-ovima. Poseban fokus će biti stavljen na različite manjinske grupe koje žive u Banja Luci. Fellowke će također podijeliti majice prijateljstva, a učesnici će praviti i friendship bracelets kako bi proslavili ovaj poseban dan. Flash mobovi će se snimati i montirati u video klip koji će biti promovisan. Glavni cilj ovog projekta je podizanje svijesti o značaju prijateljstva, razbijanje predrasuda i promovisanje osnovnih vrednosti. Ovaj projekat će biti promoviran na društvenim mrežama, putem tradicionalnih medija i na YouTube kanalu projekta.

2.8 Peti modul programa: medijska promocija

Nakon uspješne implementacije grupnih projekata, učesnici su uz medijsku mentoricu Monelu Jašar-Opardija do sredine septembra 2022. godine radili na intenzivnoj medijskoj promociji rezultata vlastitih projekata, te gostovali u više desetina televizijskih i radio emisija, te objavili tekstove o svom radu na nizu portala.

2.9 Ceremonija zatvaranja programa

Ceremonijom dodjele certifikata 18. septembra 2022. finaliziran je deseti po redu PDVIAGMM ciklus. Ceremoniji su prisustvovali fellows i fellowke ovogodišnjeg ciklusa. Dodjelom certifikata i zakuskom i službeno je zatvoren ovogodišnji ciklus, te su pokrenute aktivnosti za objavu poziva za prijavu na učešće na jedanaestom ciklusu programa.

2.10 PDVIAGMM Alumni projekti

U mjesecu februaru promovisan je alumni projekat „**Mačije oči**” učesnice 2019/2022 generacije PDVIAGMM Lamije Čelik. Lamija je osmislila inicijativu koja nudi rješenje za problem smanjene vidljivosti migranata tokom noći pored ceste dok su u pokretu, naročito u zimsko doba godine kada je zbog smoga, magle ili snijega vidljivost na putevima često smanjena. Lamija je u saradnji sa članicama Udruženje žrtava rata Foča 92-95 kreirala kape, šalove i privjeske sa komponentom dodavanja mačjih očiju (svjetleće plastike koja se koristi za bolju percepciju i vidljivost u prometu) ili reflektirajućih traka koje svijetle u mraku. Sve pletene igracke, privjesci, kape i šalovi su poklonjeni djeci migrantima koja borave u Prihvatnom centru TRC Ušivak, gdje su Lamiju dočekali i predstavili djeci i njihovim roditeljima predstavnici IOM-a koji rade u Centru. Više o projektu saznajte na linku: <https://www.humanityinaction.org/act.../project-cats-eyes-2/>

14.06. naša PVDIAGMM alumni Lejla Mašić je u saradnji sa mladim volonterima iz „Let's do it“ Tuzla organizovala drugu aktivnost u okviru svog HIA Alumni projekta „**Flowering Marathon**“. Maraton pocvjećavanja je ekološki projekat koji ima za cilj podizanje svijesti učenika i učenica osnovnih škola o važnosti sadnje, pošumljavanja, pocvjećavanja, te sveukupne brige o našoj životnoj sredini. Naša Lejla, članovi "Let's Do It Tuzla" tima i učenici i učenice osnovne škole "Jala" i škole "Centar" su uz edukativno druženje, pomogli u pocvjećavanju zapuštenih površina u neposrednoj blizini svojih škola krećući se u manjim grupama posipajući sjeme. Na ovaj način, dajući mladima priliku da sami utiču na svju neposrednu okolinu ukazujemo mladim generacijama na ekološke nedostatke u našoj okolini te ih potičemo da i sami budu inicijatori ekoloških promjena.

U okviru svog Alumni projekta "**Hackathon Deizolacije**" 29.06. naše alumni članice Hana Sarajlić i Vanna Ćurin su organizovale literarni konkurs u saradnji sa OŠ "Hrasno" u Sarajevu za učenike svih osnovnih škola u Kantonu Sarajevo od šestog do osmog razreda na temu "Izolacija tokom pandemije: Šta mi je donijela dobro, a šta loše!?". Od velikog broja pristiglih literarnih radova, Hana i Vanna su imale težak zadatak da izaberu tri najbolja rada, te su protekle sedmice autoricama dodijelile simbolične nagrade i certifikate. Uzimajući u obzir značaj koji obrazovni sistem ima u promovisanju i ohrabivanju literarne pismenosti, ali i verbaliziranja i izražavanja osjećaja, misli i nedoumica učenika u kriznim situacijama, naše Fellowke su željele da ohrabre mlade osnovce da promišljaju o okolini u kojoj žive u kontekstu COVID-19 deizolacije i povratka "normalnom" načinu života.

3. Defending Euro-Atlantic Values: Capacity Building and Resilience Enhancement Through Strengthening Research and Debating Capacities of Young Professionals in BiH

U toku mjeseca oktobra započeli smo implementaciju projekta „Defending Euro-Atlantic Values: Capacity Building and Resilience Enhancement through Strengthening Research and Debating Capacities of Young Professionals in BiH“ koji podržava NATO. Kroz projekat, koji uključuje pet online treninga, pisanje policy radova uz mentorsku podršku i predstavljanje rezultata na advocacy event u decembru 2021. gdje planiramo poyvati relevantne stakeholdere, mladi i aktivni učesnici, od kojih su mnogi do sada bili dio drugih HIA BiH projekata, će slušati korisna predavanja na temu procesa istraživanja, koja imaju svrhu da ih uvedu u proces pisanja policy brief radova.

Projekat je započeo 8.10.2021. predavanjem Magdalene Musilove koja je govorila o kvantitativnoj analizi kao metodi istraživanja. Predavanje je bilo veoma korisno za učesnici_ce.

Drugi dan učesnici_ce su sa Ivanom Godulovom razgovarale o predstavljanju podataka na interesantan i kreativan način te su imali priliku učiti o različitim načinima predstavljanja podataka kroz korištenje inovativnih alata.

15. i 16. oktobra Jan Cingel, iz partnerske organizacije Strategic Analysis održao je svoja predavanja na kojima je govorio o analizi demokratskih promjena i prijetnji po demokratske sisteme te se fokusirao na hibridne prijetnje koristeći SWOT analizu.

22. i 23. oktobra predavanja je održao Ivan Iliev, također iz Strategic Analysis, a govorio je o kvalitativnom istraživanju te o kvalitativnoj analizi prikupljenih podataka. Učesnici_ce su imali priliku čuti o tome šta sve podrazumijeva kvalitativna analiza te su izložili prijedloge za svoje policy brief radove, kroz što su nastojali naučiti koja bi metoda najbolje odgovarala njihovom radu.

Četvrti trening u sklopu ovog projekta održala je Leila Bičakčić iz Centra za istraživačko novinarstvo, a govorila je o istraživačkom novinarstvu te zanimljivim i kreativnim načinima na koje je moguće istražiti određenu temu. Kako bi predavanje bilo što interaktivnije, učesnici_ce su imali zadatak da razmisle o inovativnim i interesantnim načinima na koje mogu istraživati svoje teme policy brief radova.

5. i 6. novembra održana je posljednja u redu od pet online radionica u okviru ovog projekta koji podržava NATO. Sa učesnicima_cama je razgovarao Tomaš Baranec iz Strategic Analysis. Govorio je o postojećim akademskim istraživanjima i metodama koje se najčešće koriste te je učesnicima_cama predstavio metode koje mogu koristiti pri implementaciji svojih istraživanja, kao i u toku pisanja policy brief radova.

Nakon završenih online radionica, učesnici su podijeljeni u tri grupe koje će raditi na izradi tri policy paper-a. Teme su sljedeće: „Women in Security in Bosnia and Herzegovina. UN SC

Resolution 1325 and its (non)application in Post-Conflict BiH“, „Bosnia and Herzegovina Building Friendships - Who is and who should be our BFF?“ and „ Youth, brain drain and BiH.

How to engage them with domestic politics?“. Učesnici_ce će svoje istraživanje predstaviti na eventu 17. decembra u hotelu Evropa relevantnim stakeholderima i predstavnicima OCD-a.

17. decembra, u prostorijama hotela Europa održan je završni Advocacy event ovog projekta. Događaju su prisustovali predstavnici_ce drugih vladinih i nevladinih organizacija, profesori_ce, novinari_ke, te ostali zainteresovani. Tokom eventa predstavljena su tri policy rada u formi panela, te je nakon prezentacije svakog od njih održana zanimljiva diskusija. Rezultati projekta – tri policy rada i prateći video explainers su dostupni na web stranici projekta.

4. BOLD ACTION: Building Impact Locally

Ambasada SAD-a u BiH, u saradnji sa Humanity in Action BiH i američkom organizacijom Prismatic, su 2019. godine pokrenuli projekat za mlade lidere_ke, između 18 i 30 godina, kroz koji mogu da unaprijede svoje poslovne i druge vještine na trodnevnoj intenzivnoj radionici koja će biti pokretanje mreže mladih lidera širom BiH. Radionicu, održanu između 16. - 18.11.2019. godine, obilježile su sesije fine-tunninga preduzetničkih ideja učesnika, te se radilo na njihovim pitching vještinama.

Grupa učesnika_ca koji čine grupu Demand Culture, unutar projekta Fondacije BOLD Action, je 02.10.2021. godine, predstavom "Iz tri ugla" u izvedbi mladog režisera i glumca Senada Milanovića, završila prvi ciklus putovanja i promovisanja kulture u manjim bosanskohercegovačkim gradovima. Građani Donjeg Vakufa su gromoglasnim aplauzom ispratili glumca sa scene, te pozdravili ideju Demand Culture projekta sa nadom da ćemo ponovo doći u njihov grad.

BOLD Action projekat, koji je započeo u novembru 2019. godine je zvanično finaliziran svečanim događajem tokom kojeg smo proslavili uspjehe učesnika_ca i njihove sjajne projekte. Na ceremoniji, održanoj 29. decembra u hotelu Marriott i koju je moderirala Emela Burdžovic, okupili su se BOLD Fellowsi koji su publici predstavili svoje projekte na kojima su radili u protekle dvije godine, a to su: EduLab.ba, Zaposlime.ba, GRAD - Green Roof Action Development, Demand Culture i Me and My Municipality. Mnoge od originalnih zamisli iza ovih projekata su usljed Covid-19 restrikcija doživjele brojne izmjene, ali su bez obzira rezultirali veoma zanimljivim i korisnim produktima li uslugama koje su dostupne široj bh. zajednici. Zahvaljujemo se Ambasadi Sjedinjenih Američkih Država u BiH na njihovoj velikodušnoj podršci i našim partnerima iz Chicaga Prismatic.

5. Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama

U toku mjeseca oktobra nastavili smo rad na implementaciji projekta „Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama“ koji je započeo u junu mjesecu 2022. Projekat je implementiran uz finasijsku podršku Evropske unije, i kao dio projekta Western Balkan Civil Society Empowerment for a Reformed Public Administration - WeBER 2.0.

Učesnici_ce su međusobno dogovorili datume i termine za održavanje fokus grupa te su vrijedno radili na istraživanju tema na osnovu kojih su sastavili svoje zahtjeve za pristup informacijama. U narednom periodu, održat će se fokus grupe te će se započeti rad na analizi prikupljenih podataka što će se pretočiti u tri studije koje će biti rezultat projekta.

U toku mjeseca novembra učesnici_ce su održali fokus grupe u online formatu te su kroz rad sa svojim vršnjacima_kama nastojali prenijeti znanje stečeno u toku radionica. Također, sastavili su i zahtjeve za pristup informacijama, na temelju Zakona o slobodi pristupa informacijama, te će isti biti poslani institucijama na koje su naslovljeni.

Krajem mjeseca decembra održan je zoom sastanak sa učesnicima_cama i sa mentorom projekta Harunom Išerićem. Na sastanku su dogovoreni naredni koraci koji uključuju slanje prvih draftova analize prikupljenih podataka za sve tri studije, te su predviđeni datumi okončanja završnih aktivnosti za februar 2022. godine.

U toku mjeseca januara, učesnici_ce projekta su u grupama radili na izradi publikacija, koje su pisali na osnovu svojih iskustava rada u fokus grupama. Teme publikacija su javna uprava i reforma javne uprave te Zahtjev o slobodnom pristupu informacija. Tri publikacije su nastale uz mentorsku podršku Haruna Išerića.

Sa krajem mjeseca marta završene su projektne aktivnosti u okviru projekta „Mladi ostvaruju pravo pristupa javnim informacijama“. Učesnici i učesnice projekta završili su pisanje tri publikacije u kojima su predstavili sprovedeno istraživanje na teme javne uprave i njene reforme te Zakona o slobodi pristupa informacijama. Tri publikacije i analize anketnog upitnika su dostupne na HIA BiH web stranici kao produkti projekta.

6. Gamefying EU realities in BiH: Board Games Paving Ways to Youth Engagement in EU-related Matters in BiH

Humanity in Action BiH je implementirao projekat pod nazivom „Gamifying EU Realities in BiH: Board Games Paving Ways to Youth Engagement in EU-related Matters in BiH“ uz podršku Evropske Unije i British Councila u BiH unutar programa EU Scheme for Young Professionals. Program je fokusiran na edukaciju mladih u BiH o Evropskoj Uniji, relevantnim EU procesima i EU integracijama u BiH u kontekstu građanskih i demokratskih angažmana mladih u lokalnim zajednicama i u drugim sferama kreiranja javnih politika kroz društvene igre.

Fondacija je objavila poziv za dostavljanje prijave za učešće na projektu 23. februara koji se primarno odnosio na punoljetne srednjoškolce_ke i studente_ice dodiplomskog studija na svim visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini, ali i prijave studenata_tica sa viših godina su se uzele u razmatranje.

Program se sastojao iz sljedećih komponenti:

- Trodnevna radionica u Sarajevu (18. – 20. mart 2022. godine) koja ima za cilj omogućiti učesnicima_ama da se podijele u tri grupe te uz dodijeljenog mentora_icu krenu u proces kreiranja društvene igre koja će proći niz faza testiranja. Učesnici_e će imati priliku uz mentorstvo stručnjaka_inja da mapiraju oblasti koje se trebaju istaći i adresirati kada je u pitanju EU, njeni procesi i integracije BiH.
- Testiranje društvenih igara (april 2022. – maj 2022. godine) će omogućiti učesnicima_ama da u svojim lokalnim zajednicama kreiraju pilot testiranja svojih društvenih igara kako bi provjerili funkcionalnost i smisao igre. Ova faza projekta pruža priliku da učesnici promovišu svoje kreacije, približe ovu tematiku svojim lokalnim zajednicama.
- Kreiranje video tutorijala (maj 2022. – juni 2022. godine) će omogućiti budućim učesnicima ove igre da se upoznaju sa idejom koja se krije iza igre te da uz kratki tutorijal nauče osnovne korake i pravila koja prate igre.
- Promocija rezultata grupnih projekata (maj 2022. – juni 2022. godine) u medijima, lokalnim vlastima i lokalnim zajednicama u kojima su implementirani projekti.

Nakon zatvaranja poziva za dostavljanje prijave za učešće na projektu 09. marta, održani su intervjui sa aplikantima, te je izabrano 12 mladih iz cijele BiH. Učesnici su Erna Ibrahimbegović iz Tuzle, Srednja medicinska škola; Tajra Huković iz Sarajeva, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu; Irma Strašević iz Tuzle, Srednja medicinska škola; Nizama Patković iz Zenice, Univerzitet u Zenici Politehnički fakultet; Sajra Kustura iz Sarajeva, Prva gimnazija Sarajevo; Ivana Drežnjak iz Mostara, Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru; Haris Sadžak iz Sarajeva, Internacionalni univerzitet u Sarajevu; Vedad Atlić iz Tuzle, Srednja medicinska škola; Muhamed Ahmuljić iz Gračanice, Građevinski fakultet Univerziteta u Sarajevu; Nedim Numanović iz Sarajeva, Mašinski fakultet Univerziteta u Sarajevu; David Ugren iz Banje Luke,

Univerzitet u Banja Luci Fakultet politikologije i Aleksandar-Rade Ćorović iz Kotora, Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci.

Trodnevnom radionicom, održanom u periodu 18.03.2022. – 20.03.2022. u hotelu Courtyard by Marriott, započela je implementacija projekta. U toku radionice učesnici su uz mentorsku podršku radili na kreiranju tri igre na ploči na temu Europske unije i njenih različitih aspekata. Radionica je prošla u dobrom raspoloženju i zainteresovanosti učesnika_ca za ove teme te su već uspjeli kreirati prve verzije igrica koje će dorađivati u narednom periodu.

Nakon trodnevne radionice, održane u martu, učesnici_e su uz mentorsku podršku i podršku dva grafička dizajnera počeli raditi na realizaciji vizuala za društvene igre. Uz redovne sastanke putem Zoom-a učesnici_e su pri kraju sa definisanjem pravila igre te su neki od vizuala u finalnoj fazi izrade.

Tokom mjeseca maja održana su pilot-testiranja igara na ploči koje su učesnici imali priliku kreirati i razvijati sa svojim mentoricama i dizajnerima. Pilot testiranja igara su održana u Mostaru, Sarajevu, Banja Luci, Tuzli i Zenici. Učesnici_e su dostavili_e svoje individualne izvještaje te kreirali grupne izvještaje koji sumiraju ishod i rezultate pilot testiranja i igara. U narednom periodu tokom je planiran jednodnevni događaj koji za cilj ima okupiti učesnike_ce projekta, dodijeliti im certifikate te promovisati igre koje su kreirali. Pored organizacije finalnog događaja, planirana je promocija igara relevantnim nivoima vlasti kao i na medijima.

Tokom mjeseca juna finalizirane su 3 društvene igre “36”, “Euforija” i “Eurochase” te je održan finalni događaj u subotu 18.06. u Sarajevu kada su učesnici predstavili svoje finalne igre na ploči. Predstavljeni su i pripremljeni video tutorijali sa uputstvima za igranje igara te su objavljene igre na HiA web stranici u ready-to-print PDF formatu. Projektni službenik Kerim Hodžić je promovisao igre na TVSA, O Kanal-u i BHT-u kako bi široj javnosti predstavio rezultate projekta. U narednom periodu je planirano predstavljanje rezultata projekata pedagoškom zavodu KS, Ministarstvu obrazovanja KS i USK te pisanje finalnog narativnog i finansijskog izvještaja s obzirom da je zaključno sa 30.06. projekat uspješno završen.

7. EUSYP BiH Alumni Network: Connecting Capacity-Building and EU-oriented Policy Practice among BiH Civil Servants

Cilj ovog projekta, koji je implementiran uz podršku Evropske Unije i British Councila u BiH unutar programa EU Scheme for Young Professionals, ogleda se u jačanju kapaciteta alumni grupi EUSYP projekta, kroz osnivanje udruženja koje će doprinosti širenju ideja i vizije projekta. Ovaj projekat ima dva osnovna cilja: da unaprijedi profesionalne kapacitete EUSYP alumna kroz njihovo formalno organizovanje u okviru registrovanog pravnog udruženja, i drugi, da olakša alumni rad i javni angažman u promoviranju EU orijentirane državne službe u Bosni i Hercegovini kroz implementaciju projekta podizanja svijesti koji usađuje opredijeljenost za vrijednosti EU i povećava znanje i razumijevanje državnih službenika o procesu pristupanja EU na svim nivoima vlasti u BiH, uključujući lokalne (općinske/gradske).

HiA BiH tim će facilitirati održavanje dvodnevne konferencije tokom koje će pored treninga za EUSYP alumne biti dogovoren akcioni plan za osnivanje udruženja i usvojen njegov statut.

Tokom marta i aprila obavljani su sastanci sa nekoliko Alumna EUSYP BiH programa te su dogovoreni koraci za organizaciju dvodnevne konferencije tokom koje je pored treninga za EUSYP alumne dogovoren i akcioni plan za osnivanje udruženja i usvojen njegov statut. Pripremljena je organizacija događaja za alumni mrežu te je datum događaja određen za 14. i 15. maj u etno selu Čardaci u Vitezu.

14. i 15. maja 2022. je održan dvodnevni događaj u etno selu Čardaci koji je okupio članove EUSYP BiH alumni mreže te kroz kreativni proces HiA BiH tim je radio sa njima na kreiranju statuta i ostalih potrebnih dokumenata kako bi se osnovalo EUSYP BiH Alumni udruženje. Nakon konferencije, planirana je registracija udruženja, kreiranje web stranice i pratećih grafičkih rješenja za udruženje, te organizacija promotivnog događaja za članove udruženja i članove EUSYP mreže. Promocija rezultata projekta, odnosno, novoosnovanog udruženja, je planirana za kraj mjeseca juna.

U toku mjeseca juna nastavljena je logistička podrška udruženju te je pokrenut proces registracije istog. Osim pravne logistike kreirani su i prateći vizuali za udruženje u vidu logotipa, vizit kartica, brošure i PowerPoint urneka. Projekat je produžen do kraja jula kada je planiran promotivni event udruženja i lansiranje webstranice. Planirano je i produženje projekta sa novim aktivnostima i popratnim bužetom koje bi u narednom periodu trebao odobriti British Council u BiH.

U toku mjeseca jula implementirane su sve aktivnosti unutar projekta, te je projekat zvanično produžen od strane British Councila u BiH naredna četiri mjeseca počevši od mjeseca augusta. Do kraja mjeseca augusta sve aktivnosti za nastavak projekta su se detaljno definisale te se krenulo u implementaciju istih do isteka projekta. Novoosnovano EUSYP udruženje, koje je bilo glavni cilj projekta, je u prethodnom periodu registrovano uz svu prateću pravnu dokumentaciju uključujući i statut udruženja, te je izrađen i promotivni materijal za udruženje.

8. Dvodnevni projekt menadžment trening i konferencija na temu „Budućnost Evrope (CoFoE) u Sarajevu

U saradnji sa Strategic Analysis SK i uz podršku International Visegrad Fund-a HIA BiH je organizovala događaj koji je imao za cilj da unaprijedi vještine CSO/NVO zajednice kako bi povećao profesionalno demokratsko učešće građana u javnim raspravama i poboljšao njihovo kritičko razmišljanje o budućnosti Evrope u šest zemalja Zapadnog Balkana i Moldaviji. Jedan od ciljeva projekta je i međusobno povezivanje učesnika iz zemalja projekta na osnovu tematike njihovih projektnih ideja te povezivanje sa određenim grant donorima kako bi se povećala uspješnost i realizacija projekta. U sklopu realizacije projekta otvoren je poziv za dostavljanje prijave, te je odabrano 20 učesnika_ca iz cijele Bosne i Hercegovine da učestvuju na ovom treningu. Nakon dvodnevnog treninga učesnici_e će imati zadatak da napišu esej/blog od kojih će dva najbolja biti odabrana da idu na petodnevni trening u Crnu Goru u Kolašin 5.9. – 9.9.

7. i 8. maja 2022. godine je održan trening u Sarajevu u hotelu Holiday na kojem je učestvovalo 20 učesnika_ca iz cijele Bosne i Hercegovine. Tokom treninga učesnici su učestvovali na sesijama o projektnom, finansijskom menadžmetu i event menadžmentu koje su facilitirali partneri iz Strategic Analysis SK organizacije – **Jan Cingel**, **Alexandra Tothova** i **Ivan Iliev**, kao i mapiranju stejkholdera koju je facilitirala HIA BiH projekta menadžerica **Zarja Marković**. Drugom dijelu treniga, tokom kojeg je održana diskusija na temu “The Future of Europe”, prisutvovali su i predstavnici IVF-a iz Bratislave, Slovačka.

9. Youth Policy Camp

Krajem mjeseca maja, u saradnji sa Westminster Foundation for Democracy, su počele pripreme za realizaciju Youth Policy Camp projekta. Cilj ovog kampa je bio pružiti mladim ljudima, koji prvi put izlaze na izbore, alate i znanja putem kojih bi donosili odgovorne odluke i učestvovali u izbornom procesu. Realizacija kampa je planirana u hotelu Monti na Igmanu te je planirano okupiti do 25 učesnika_ica iz cijele Bosne i Hercegovine koji imaju od 18 do 25 godina. Kroz interaktivne radionice i diskusije učesnici_e će imati priliku da iskažu svoje stavove i steknu vještine i znanja koja se tiču izbornih procesa unutar BiH.

Krajem mjeseca maja objavljen je poziv za Youth Policy Camp koji je rezultirao sa ogromnim brojem prijava mladih iz cijele BiH do 30. juna.

U periodu od 18.07. do 21.07.2022. u hotelu Monti na Igmanu je održan Youth Policy Camp koji je okupio 24 mlade osobe iz cijele BiH. U toku trajanja programa mladi ljudi su imali priliku da slušaju predavanja socijalno angažovanih mladih ljudi u nevladinom sektoru te predavanja politički angažovanih državnih službenika_ica na lokalnim i Parlamentarnom nivou. Kroz niz panela, predavanja i radionica mladim ljudima su pružena znanja o političkom uređenju BiH te izbornom procesu sa fokusom na Opće izbore koji će se održati ove godine, a sve u cilju poticanja mladih osoba da budu više politički angažovani u svojim zajednicama, te povećanja političke pismenosti mladih.

"Youth Policy Camp" sa mladima iz cijele BiH počeo je dinamičnim razgovorom sa zamjenikom britanskog ambasadora u BiH **N.J.E. Neil Kavanagh-om** koji je sa našim učesnicama i učesnicima kroz razgovorao o osobenostima političke kulture i sistema Velike Britanije. Zamjenik ambasadora je predstavio koncept parlametarne demokratije, odnos tradicionalne i predstavničke demokratije, dao je mnogo primjera kroz koje je mladima predstavljena struktura političkog sistema Velike Britanije, govorio je i o određenim političkim aferama u Velikoj Britaniji iz 20. stoljeća kako bi mladima objasnio da nijedan sistem nije u potpunosti funkcionalan na svim poljima, te da svaki sistem treba biti podložan izmjenama ukoliko postoji nezadovoljstvo građana države. Učesnici i učesnice su imali mnogo pitanja tokom diskusije od kojih su se mnoga odnosila isključivo na politički sistem Velike Britanije ali i na mišljenje zamjenika ambasadora o političkoj situaciji u Bosni i Hercegovini.

Sa **Ivanom Kešić**, menadžericom edukativnih programa, smo razgovarali o političkoj pismenosti mladih u Bosni i Hercegovini. Naši učesnici i učesnice su na samom početku sesije dobili zadatak da daju odgovor na pitanje "Šta je meni politika?" To je bio odličan uvod u sesiju tokom koje je Ivana Kešić imala priliku da sa učesnicama_ama razgovara o političkom i građanskom aktivizmu, političkoj participaciji, političkoj odgovornosti i procesu demokratizacije. Učesnici_e su imali priliku mapirati probleme svojih lokalnih zajednica kroz tri dimenzije politike (eng. politics, polity, policy) te naći kreativna rješenja za njih.

Naredno predavanje "Youth Policy Camp-a" je održala **prof. dr. Lejla Turčilo**, šefica Odsjeka Komunikologija/Žurnalistika na Fakultetu političkih nauka, Univerziteta u Sarajevu. Na ovom predavanju su učesnici_e imali priliku da uče o tome šta je politička (ne)kultura, ulozi medija u politici i političkoj komunikaciji, pravilnoj političkoj komunikaciji, političkom informisanju i ulozi medija kao prenosnika istih. Istaknut je značaj odnosa medija i mladih ljudi sa akcentom na

lokalne medijske izvore kao alata za političko informisanje šire javnosti o aktivnostima koje mladi ljudi provode. Nakon predavanja učesnici_e su diskutovali sa Lejlom o tome šta i kako mogu uraditi kao aktivni mladi te završili sesiju sa savjetima kako efikasno komunicirati sa medijima i prenijeti krajnju informaciju široj javnosti.

Drugi dio prvog dana "Youth Policy Camp-a" je započela **Ivana Kešić** sa radionicom o javnom zagovaranju. Učesnici_e su diskutovali o tome kako osnažiti demokratsku oarticipaciju mladih u BiH i kako zaštititi patlamentarizam u netokratiji. Učesnici_e su kroz grupni rad pokušali ponuditi nove modele učešća u javnom odlučivanju koji će zadovoljiti nove i postojeće interese građana_ki.

Nakon prvog dana, koji je završio kreativnom graffiti art radionicom, drugi dan "Youth Policy Camp-a" je otpočeo predavanjem "Glasam da biram, a ne da štrihiram", koje je facilitirao **Irfan Čengić**, Zastupnik u Parlamentu FBiH. Demistificiranjem postojećih izbornih procedura u našoj zemlji, Irfan je učesnike/-ice postepeno vodio kroz cijelokupni izborni proces, te im pružio neophodne uvide i razumijevanje koje će im omogućiti da na sljedećim Općim izborima iskoriste svoje demokratsko pravo.

"Youth Policy Camp" smo nastavili sa panel diskusijom natemu građanskog i omladinskog aktivizma. Panelisti su bili **Maida Zagorac**, predstavnic organizacije Mreža za izgradnju mira, **Slobodan Blagovčanin**, projekt menadžer, Omladinski resursni centar Tuzla, **Nikola Milićević**, projekt koordinator Young Man Initiative projekta i **Miloš Blagojević**, omladinski radnik, trener i facilitator, CEREBRA. Učesnici_ce su imali priliku čuti lične primjere prakse, iskustva i autentične priče koje su od panelista došle sa ciljem motivisanja mladih da se aktiviraju oko tema koje su značajne za njih i njihove zajednice, kao i da shvate da se značajne promjene dešavaju i na načine koji ne podrazumijevaju socijalne anomalije koje su postale karakteristike naše društveno-političke realnosti. Panelisti su zajedno kroz svoje primjere pokazali da je moguće praviti i drugačije izbore u životu.

Učesnici i učesnice "Youth Policy Camp-a" su bili dio simulacije pod nazivom "Prvi put na glasanje" koju je facilitirao **Ilija Trninić**, izvršni direktor, Perpetuum Mobile. Pored toga što su naučili, odnosno, obnovili znanje strukture političkog sistema Bosne i Hercegovine, učesnici i učesnice su simulirali izbore u jednoj lokalnoj zajednici, te naučili i nova pravila koja su uvedena ove godine i koja će se primjenjivati na ovogodišnjim opštim izborima.

Naredni panel, u okviru "Youth Policy Camp-a", pod nazivom "Lice(m) u lice sa donositeljima_icama odluka" je moderirala Nermina Voloder, izvršna direktorica WFD-a, a panel su činili **Adnan Delić**, ministar privrede Kantona Sarajevo, poslanica SNSD-a **Nataša Kolašinac** i **Eldar Čomor**, zastupnik SDA u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Učesnici_ce su imali mnogo pitanja za paneliste te su potakli veoma interaktivnu diskusiju o mnogim pitanjima koja oni smatraju važnim.

Treći dan "Youth Policy Camp-a" smo počeli na temu medijske pismenosti sa **Borkom Rudić**, novinarkom, profesoricom filozofije i sociologije i generalnom tajnicom BH novinara. Tokom sesije Borka je potakla učesnike i učesnice na diskusiju pružajući im brojne primjere medijskog izvještavanja koji krše pravo privatnosti, šteti ugledu osoba o kojima izvještava i slično. Borka je govorila o zadaći medija, transparentnosti medijskog vlasništva, te uredničkim politikama u

odnosu na novinarsku etiku. Sesija je koncipirana na način da potakne mlade da kritički propituju političke postupke, odluke i izjave koji se plasiraju kroz medijske sadržaje.

Program YPC-a je nastavio predavanjem **prof. dr. Nerzuka Ćurka**, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu. Sa učesnicama i učesnicima je razgovarao i diskutovao o fundamentalnim vrijednostima demokratije i demokratskih društava, te je pravio usporedbu između demokratskih društava i nedemokratskih autokratskih društava kako bi ilustrovao ogromnu razliku u odnosu moći u takvim sistemima. Mladi su imali mnogo pitanja za profesora a mnogi su podijelili svoje mišljenje o tome kako vide bh. društvo što je potaklo dalju diskusiju i debatu tokom ove dinamične sesije.

Posljednji panel "Youth Policy Camp" programa je panel diskusija sa mladima u politici. Pridružili su nam se **Amir Purić**, Naša stranka, **Danijela Lovrić**, HDZ 1990, **Boris Luketa**, SDS i **Ilmana Imširović**, SDP, a panel je moderirala **Hana Sokolović**. Kroz različita pitanja, ovi mladi političari su govorili o svom političkom putu, te su dali mnogo savjeta našim mladim učesnicima i učesnicama koji su željeli znati na koji način se mogu više uključiti u politički život BiH.

"Youth Policy Camp" smo finalizirali evaluacijom cjelokupnog programa. Njihova očekivanja kao što su više znanja o bh. političkom sistemu i izbornom procesu, motivacija za političko učešće i nastavak rada i umrežavanje su u potpunosti ispunjeni prema onome što smo čuli, a i sami odlazimo s programa inspirisani ovom sjajnom grupom mladih ljudi.

10. EUSYP BiH Alumni Network: Connecting Capacity-Building and EU-oriented Policy Practice among BiH Civil Servants

U toku mjeseca augusta počela je implementacija nastavka projekta sa EUSYP Alumni grupom podržanog od strane British Councila i Evropske Unije. Projekat ima za cilj podizanje svijesti lokalnih gradskih uprava o bitnosti Evropske Unije za lokalne zajednice. Kroz 5 informativnih videa plan je prikazati važnost EU podrške za lokalni razvoj. Projekat će trajati četiri mjeseca od augusta do novembra 2022. godine te u planu imamo održavanje i finalnog događaja u svrhu promocije kreiranih videa i zagovaranja za Evropsku Uniju.

11. OSTALE AKTIVNOSTI

Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu, u saradnji sa Ambasadam Francuske, Campus France i Francuskim institutom u BiH, organizovala je 11. sajam stipendija u periodu od 19. do 21. oktobra 2021. Godine na kojem je učestvovala naša Fondacija. Zbog epidemioloških mjera, Sajam je održan u virtuelnom formatu. Prvog dana Sajma upriličeno je svečano otvaranje, a već drugog dana predstavljene su mogućnosti za podršku studiranja i profesionalnog usavršavanja u Bosni i Hercegovini tokom kojeg su članice HIA BiH tima Zarja i Emina promovisale program PDVIAGMM svim zainteresiranim studentima. Posljednjeg, trećeg dana Sajma predstavljene su mogućnosti za podršku studiranja i profesionalnog usavršavanja u inostranstvu. Izlagačima je omogućen individualizirani pristup prezentacije ponude. Učesnici su imali mogućnost da samostalno razgovaraju o svojim potrebama dok su izlagači pripremili prezentacije sa svim ponudama koje nude.

Članice HIA BiH tima su 24. novembra 2021. učestvovala na konsultativnom sastanku koji je organizovan od strane UNESCO-a i Mediacentra. Na sastanku se razgovaralo o načinima na koje je moguće jačati otpornost civilnog društva na štetni sadržaj koji se širi putem interneta, te su predstavnici_ce svih organizacija koje su prisustvovala sastanku predstavile dobre prakse kojima se bore protiv govora mržnje u online prostoru.

Povodom 25. novembra, Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, organizacija Zaboravljena djeca rata održala je trodnevnu konferenciju „Vidljivost djece rođene kao posljedica rata“ na koju je pozvan HIA tim. Teme su bile raznolike, ali su se najviše ticale žena žrtava ratnog silovanja, koje su dijelile probleme sa kojima se najčešće susreću, a koji se većinom tiču društvene stigmatizacije preživjelih. Također, predstavljen je rad brojnih organizacija koje rade sa preživjelim i doprinose razbijanju predrasuda. Naglašena je vrijednost i važnost obrazovanja te su poslale poruke mira i solidarnosti.

Nakon završetka prvog modula PDVIAGMM programa, 19. decembra smo proslavili nadolazeće praznike i uspješnu godinu koja je iza nas sa našim članovima Upravnog Odbora, donatorima, i Alumnijima sa više različitih HIA BiH programa na Holiday Partyju u hotelu Evropa.

Tokom Think Balkan konferencije “Regional cooperation in the Western Balkan and EU accession”, koja je organizovana us sklopu projekta "Cooperation Instrument for the Western Balkans Think Tanks – THINK BALKANS" koji podržava International Visegrad Fund, nekoliko eksperata i istraživača je predstavilo policy radove, uključujući prof. dr. Nedžmu Džananović-Miraščiju, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu i istraživačicu ispred Humanity in Action BiH u sklopu ovog projekta, te su diskutovali o o novim metodologijama za pristupne pregovore i regionalnu saradnju na Zapadnom Balkanu.

Izvršni direktor Fondacije Humanity in Action BiH, Jasmin Hasić, je u intervjuu za Oslobođenje govorio o projektu Defending Euro-Atlantic Values te je istakao važnost ovog projekta te je predstavio neke od njegovih najznačajnijih dostignuća. Također, govorio je o rastućem interesu mladih ljudi u BiH za ove teme, te se osvrnuo na policy paper radove učesnika i učesnica, u kojima su adresirani neki od gorućih problema bh. društva.

Link intervju: https://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/kad-udemo-u-nato-politicke-krize-necebiti-720697?fbclid=IwAR2UpApHeSk4otN-3BII55khJdXSbxBqxy-UCDCczD4_wVimN4h6m-h6G7A

5. januara 2022., izvršni direktor Fondacije Humanost u akciji BIH, Jasmin Hasić, gostovao je u programu Televizije Sarajevo, gdje je govorio o radu Fondacije, ciljevima i aktivnostima, naročito se fokusirajući na projekat Defending Euro – Atlantic Values. Istakao je uspjehe ovog projekta te je govorio o policy paper radovima učesnika_ca, kao i o njihovom značaju.

Programska menadžerica HIA BIH Zarja Marković gostovala je u programu N1, 17. januara 2022., gdje je, zajedno sa učesnicom BOLD Programa, Adlom Kahrić, govorila o aktivnostima i rezultatima ovog programa. Predstavile su i civilne kampanje nastale u okviru ovog programa. Također, Zarja je govorila o radu Fondacije i ostalim aktivnostima i projektima koji su implementirani.

Post – Conflict Research Center (PCRC) organizovao je panel „Ljudska prava, mladi i mediji“, kojem je prisustvovala program menadžerica Zarja Marković. Internacionalnoj grupi studenata i studetice predstavila je rad Fondacije te im je objasnila načine na koje HIA BIH radi na promociji i jačanju demokratije u Bosni i Hercegovini.

Westminster Foundation for Democracy je 25. januara 2022. organizovala diskusiju sa predsjedavajućim Upravnog odbora WFD-a, gospodinom Richardom Grahamom, koji je govorio o različitim načinima uključenja mladih ljudi u tekuće probleme društva. Diskusiji su prisustvovali predstavnici Britanske ambasade u BiH, Fondacije Mozaik, Regional Cooperation Council-a te ambasade Nizozemske u BiH. Fondaciju HIA BIH predstavljale su članice tima, Zarja Marković i Emina Obradović, koje su sa prisutnima razgovarale o načinima na koje Fondacija djeluje na polju obrazovanja mladih ljudi, kao i njihovog aktivnog uključivanja u lokalne zajednice.

26. januara 2022. Izvršni direktor Fondacije Jasmin Hasić gostovao je u programu BHT1, gdje je govorio o aktivnostima Fondacije, te o odlivu mozgova iz BiH, kao i o nepostojanju jasnih strategija koje bi zaustavile odlazak mladih i obrazovanih ljudi iz BiH.

Link gostovanja:

<https://www.youtube.com/watch?v=NszdbXBG1t4&fbclid=IwAR3JLd9nvMBjuCqUbbt2MVFhFfjnD6af3qWZPKCVUIUHVbfPhPotakl6lrY>

Dr. Eli Tauber, član Upravnog odbora Fondacije Humanity in Action BiH, poslao je poruku svim mladim ljudima u našoj zemlji povodom međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta:

„Kada govorimo o obilježavanju međunarodnog dana sjećanja na žrtve Holokausta, smatram da takvo nešto ne bi trebalo da se dešava samo jednom godišnje i da samo sebi bude svrha. Na taj način mislim da ne pomažemo dovoljno da se podigne svijest o stradanjima i strašnim zločinima koji su se desili tokom Drugog svjetskog rata. Ono što smatram da trebamo raditi je razvijanje društvenih aktivnosti kako bi mladi učili o tome koje su bile okolnosti Holokausta i kako bi saznali suštinu i magnitudu ovih strašnih događaja. O ovome bi trebali učiti od raznih stručnjaka i historičara, a ne samo preko porodičnih priča i sličnih predanja. Suštinski je potrebno učiti kako prenositi znanje o Holokaustu i, općenito, o genocidu, potrebno je sve snage usmjeriti na to da

mladi što više saznaju o ovome kroz razne forme, filmove, teatar, muziku, literaturu i slično, kako bi oni bili ti koji će spriječiti buduće zločine.”

28. januara prisustvovali smo treningu sa Meta Facebook-om o njihovim smjernicama zajednice o govoru mržnje i dezinformacijama, koji je organizovao UNESCO u BiH. Obuku, namijenjenu zaposlenicima nevladinih organizacija i organizacija civilnog društva u BiH, vodile su Meta govornice Kateryna Kruk, regionalna menadžerica javnih politika, CEE, i Lera Lindholt, menadžerica politike sadržaja. Diskusija je uključivala uvod u Meta-u u BiH, pregled politike sadržaja i detaljnu analizu politike, kao i pitanja i odgovore i diskusiju.

HIA BiH tim bio je dio virtualne publike na eventu pod nazivom „Večer sa Goranom Kesićem“ , koj je organizovao Centar za istraživačko novinarstvo CIN. Zoran je govorio o važnosti pravilnog izvještavanja medija kao i o rastućem značaju istih u demokratskim društvima.

HIA BiH tim je bio pozvan od strane Akademije za žene je na konferenciju „Politička pismenost mladih u BiH“ tokom koje uručila zahvalnicu izvršnom direktoru Fondacije HIA BiH, Jasminu Hasiću, budući da je bio jedan od trenera u sklopu projekta Akademije. Tokom konferencije, održani su paneli sa učesnicima_cama ovog projekta, kao i sa mladim izabranim vijećnicima i vijećnicama iz Sarajeva i drugih opština.

Predsjedavajuća Upravnog odbora Fondacije HIA BiH, prof. Lamija Tanović, je bila jedna od panelistica u okviru online diskusije „Crisis on Europes Doorstep“, koji je organizovao Chatham House, nezavisni policy institut i forum za debatu i dijalog. Event je moderirao Tim Judah, Balkans Correspondent, The Economist, a pored prof. Tanović, panelisti su bili Baronessa Arminka Helić, House of Lords, i prof. Miloš Šolaja, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banja Luci.

Izvršni direktor Fondacije HIA BiH, Jasmin Hasić, učestvovao je u prezentaciji istraživanja Centra za promociju civilnog društva o uticaju Covid-19 na civilno društvo u BiH tokom 2020. godine. Također, razgovaralo se sa različitim problemima sa kojima se nevladine organizacije suočavaju tokom perioda pandemije, kao i o mehanizmima koji bi se trebali kreirati da se osigura aktivnije i vidljivije djelovanje civilnog društva u BiH i na Zapadnom Balkanu.

HIA BiH tim učestvovao je na konferenciji „Stari izazovi – nove perspektive“ u organizaciji Sarajevskog otvorenog centra. Na konferenciji se razgovaralo o putu Bosne i Hercegovine ka Europskoj uniji, kao i o različitim izazovima koji se na tom putu nalaze. Jednako tako, govorilo se i o neuključenosti civilnog sektora u procese donošenja odluka te o nužnosti uključivanja ovih aktera u proces.

HIA BiH tim učestvovao je i na prezentaciji istraživanja koje je organizovala Western Balkans Democracy Initiative. Nakon prezentacije istraživanja održana je panel diskusija sa mladim ljudima koji su pokrenuli svoje startup-e te su imali priliku da govore o svojim uspjesima, ali i o različitim poteškoćama sa kojima su se suočavali. Također, sa predstavnicima_cama vlasti razgovaralo se o važnosti pružanja podrške mladim ljudima na njihovom putu izgradnje vlastitih biznisa.

HIA BiH tim je učestvovao u maršu povodom Dana žena 8. marta čiji su organizatori Fondacija CURE poručili "Feminizam nije vodio ratove, nacionalizam jeste!" HIA BiH podržava i zalaže se za ženska prava i ravnopravnost.

Bili smo na panel diskusiji u organizaciji Udruženje Perspektiva Plus pod nazivom „Rat u Ukrajini – implikacije i lekcije za Zapadni Balkan“. Jedan od panelista je bio i naš Senior Fellow Samir Beharic, istraživač u Balkan Forumu i omladinski mirovni aktivista, zajedno sa Ivanom Đurićem, Inicijativa mladih za ljudska prava, Srbija.

4. aprila smo bili na međunarodnoj konferenciji u organizaciji Mediacentar Sarajevo posvećenu korištenju medija kao dokaznih materijala i ulozi novinara i novinarki kao svjedoka pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ). Kroz tri panela slušali smo o iskustvima ratnog izvještavanja iz BiH i regije, uključujući i osvrt na sadašnje okruženje i rat u Ukrajini, kako se mediji koriste na sudu i koja je vrijednost medija kao dokaza, te o iskustvima novinara koji su svjedočili pred MKSJ, te koje su posljedice toga.

6. aprila smo posjetili izložbu "Tragovi humanosti" autora Remy Ourdan-a i Damira Šagolja u postavci WARM Foundation. Izložbom se obilježavaju "Dani sjećanja 1992-95" - 30 godina od početka opsade Sarajeva i godišnjica oslobođenja grada od fašizma 1945-e. "Tragovi humanosti" je putovanje koje slijedi duh Sarajeva, priča o dostojanstvu i hrabrosti, čak i o herojstvu. Ili, kako kažu u Sarajevu, ideju o "komšiluku".

8. aprila smo prisustvovali programu obilježavanja Međunarodnog dana Roma u Sarajevu u organizaciji The Post-Conflict Research Center (PCRC), Asocijacija mladih Roma Aksiom i OSCE Mission to Bosnia and Herzegovina. U sklopu programa otvorena je i izložba fotografija „Na marginama“ The Post-Conflict Research Center (PCRC)-a, nastale u saradnji sa Misijom OSCE-a u BiH.

8. aprila smo prisustvovali događaju u Vijećnici na kom je posthumno predstavljena knjiga Jovana Divijaka, nekadašnjeg člana Upravnog odbora naše Fondacije, pod nazivom "Ne pucaj!!!" koja se sastoji iz tri dijela Ratni dnevnik 1992, Ratni dnevnik 1993 i Fragmenti. Prihod od prodaje knjige će, prema njegovoj želji, biti namijenjen obrazovanju mladih kroz fond za stipendiranje mladih u cijeloj BiH.

9. maja smo prisustvovali mirnom protest – skupu podrške narodu Ukrajine pod nazivom "Stojimo uz Ukrajinu" u organizaciji The Post-Conflict Research Centre (PCRC).

9. maja smo učestvovali u IVF info sesiji koja je organizovana kao dio turneje zapadnim Balkanom sa ciljem podizanja interesa civilnih organizacija iz Bosne i Hercegovine i zemalja zapadnog Balkana. Cilj ove sesije je bio i podizanje nivoa regionalne saradnje centralne Evrope sa zapadnim Balkanom

11. maja smo bili na predavljanju studije Mediacentra "Regulacija štetnog sadržaja na internetu u Bosni i Hercegovini: Između slobode izražavanja i štete po demokratiju" čija je autorica HiA Senior Fellowka Anida Sokol nakon čega je uslijedila panel diskusija sa medijskim i pravnim ekspertima i eksperticama.

Od 14. do 16. maja naša programska menadžerica Zarja Marković je učestvovala na Podgorica Youth Summitu u organizaciji NED-a. Cilj summita je imao da okupi mlade ljude iz civilnog sektora sa prostora cijelog zapadnog Balkana te diskutovati o temama tranzicione pravde, suočavanja s prošlošću, ljudskih prava i vladavine prava, demokratije i demokratskih vrijednosti, neformalnog obrazovanja i transparentnosti na zapadnom Balkanu.

24. maja zajedno sa velikim brojem predstavnika organizacija civilnog društva prisustvovali smo tematskoj sjednici komisije za pitanja mladih u FBiH koju je sazvao predsjednik komisije Eldar Čomor u saradnji sa Institutom za razvoj mladih KULT i Westminster fondacijom za demokratiju WFD. Tokom sjednice predstavljeni su rezultati istraživanja ovih organizacija o položaju i potrebama mladih FBiH, trokovima emigracije mladih iz BiH, i analiza provedbe Zakona o mladima FBiH u okviru aktivizma, omladinskog organizovanja i volontiranja.

Također, 24. maja članovi HiA tima su prisustvovali sesiji savjetovanja s civilnim društvom Bosne i Hercegovine koji je organizovao Komitet za praćenje Zapadnog Balkana u okviru Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta (EESK). Cilj savjetovanja s civilnim društvom je da Komitet sazna više o stavovima, iskustvima i ulozi civilnog društva u Bosni i Hercegovini te da ih prenese vlastima Bosne i Hercegovine, kao i institucijama EU-a. Prisutni predstavnici organizacija civilnog društva su razgovarali o trenutnom društvenom dijalogu, ekonomskoj situaciji i stanju na tržištu rada BiH, s posebnim fokusom na mlade, slobodi izražavanja i medija u BiH i borbi protiv dezinformacija.

26. maja smo pratili predstavljanje nalaza unutar Alternativnog izvještaja o napretku Bosne i Hercegovine na putu za članstvo u Evropskoj uniji za 2021. godinu: politički kriteriji koji je pripremio Sarajevski otvoreni centar (SOC).

06.06. naš izvršni direktor Jasmin Hasić bio je jedan od panelista na panelu pod nazivom „Ekonomske migracije i odliv mozgova“ u okviru POINT konferencije 9.0 u organizaciji mreže ACTION SEE, čiji su članovi organizacije sa Zapadnog Balkana, među kojima su i „Zašto Ne“ iz BiH. Ovo je najveća konferencija ovog tipa u regionu i nastoji da bude platforma za civilno društvo koja podstiče upotrebu novih tehnologija – alat za edukaciju o upotrebi novih tehnologija i društvenih mreža; forum za razmjenu mišljenja i iskustava; inkubator za razvoj ideja, projekata i strategija; virtuelno mjesto za umrežavanje i informiranje društveno osviještenih korisnika interneta; kao i društvena mreža za istraživanje i traženje partnera i saradnika i izgradnju koalicija.

Od 01.07. do 04.07. Zarja Marković HIA BiH programska menadžerica, senior fellowsi Nikola Lero, Kerim Hodžić i Hana Hodžić su prisustvovali Desetoj HiA konferenciji u Berlinu „Untold Stories and Places of Memory“. Konferencija se fokusirala na povezivanje fellowsa i senior fellowsa koji su u prethodne dvije godine imali priliku da se online upoznaju tokom svojih Fellowship programa. Nikola Lero je održao radionicu na konferenciji pod nazivom „Suočavanje sa sobom, suočavanje s drugim – istorija i moć poezije“ koja se sastojala od tri dijela, koja je omogućila fellowsima iz svih programa da izraze sebe i svoje stavove o tome kako kroz poeziju odati počast žrtvama ratnih zločina, Genocida i Holokausta.

06.07. smo učestvovali u postavljanju „ŠTO TE NEMA“ izložbe u Historijskom Muzeju BiH, nomadskom spomeniku i memorijalnom projektu koji je kreiran od strane naših partnera i prijatelja organizacije. Postavka daje omaž žrtvama Genocida u Srebrenici.

Naš izvršni direktor Jasmin Hasić je u augustu mjesecu za Al Jazeera Balkans govorio o radu Fondacije u kontekstu 'odliva mozgova' i odlaska članova naše Alumni mreže u inostranstvo zbog prilika za dalje obrazovanje i zaposlenje.